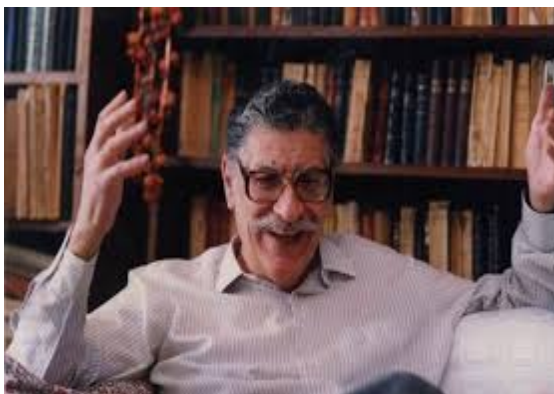

Ανακαλύπτοντας τους Έλληνες ποιητές μέσα από τα μελοποιημένα ποιήματά τους

Ερευνητική εργασία Α' Λυκείου Β' Τετραμήνου

ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ

ΓΚΑΤΣΟΣ

ΕΛΥΤΗΣ

ΚΑΒΑΔΙΑΣ

ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ

ΡΙΤΣΟΣ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	σελ 2
Μέρος πρώτο: Μανόλης Αναγνωστάκης	σελ 3-10
Μέρος δεύτερο: Νίκος Γκάτσος	σελ 11- 18
Μέρος τρίτο: Οδυσσέας Ελύτης	σελ 19- 39
Μέρος τέταρτο: Νίκος Καββαδίας	σελ.40-50
Μέρος πέμπτο: Τάσος Λειβαδίτης	σελ 51-61
Μέρος έκτο: Γιάννης Ρίτσος	σελ 62-74

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν:

- να αναζητήσουν οι μαθητές πληροφορίες για τη ζωή, το έργο, τη θεματολογία και τον τρόπο γραφής των ακόλουθων ποιητών μας: α) Οδυσσέα Ελύτη β) Γιάννη Ρίτσου γ) Νίκου Καββαδία δ) Νίκου Γκάτσου ε) Τάσου Λειβαδίτη στ) Μανώλη Αναγνωστάκη
- να αναζητήσουν και να ακούσουν τα μελοποιημένα ποιήματά τους
- να γνωρίσουν το έργο σπουδαίων νεοελλήνων συνθετών, όπως του Μ. Θεοδωράκη, του Μ. Χατζιδάκι, του Θ. Μικρούτσικου, του Στ. Ξαρχάκου και άλλων και να γνωρίσουν έτσι καλύτερα το έντεχνο ελληνικό τραγούδι.

Οι εμπλεκόμενοι στις μαθησιακές δραστηριότητες μαθητές

- ❖ συνειδητοποίησαν ότι οι μεγάλοι Έλληνες ποιητές κατάφεραν να φτάσουν στα αφτιά του κοινού μέσω της μουσικής. Τα μελοποιημένα ποιήματα αποτελούν τα ωραιότερα τραγούδια που εξέφρασαν τους πόθους, τις χαρές και τις λύπες του λαού μας.
- ❖ έμαθαν ότι η ποίηση συνδέθηκε με περιόδους ορόσημα της Ιστορίας μας, όπως για παράδειγμα Μικρασιατική καταστροφή, Αντίσταση και Κατοχή, Εμφύλιος, Δικτατορία..., αλλά και με το λευκό και το γαλάζιο της Ελλάδας.
- ❖ συνειδητοποίησαν πως η ζωή κάθε δημιουργού, ποιητή ή συνθέτη καθώς και η εποχή στην οποία έζησε επηρεάζουν σημαντικά το έργο του.
- ❖ αντιλήφθηκαν πως η μουσική συνεργάζεται με την ποίηση και να γνωρίσουν τα αποτελέσματα της συνεργασίας αυτών των δυο τεχνών.
- ❖ κατανόησαν ότι η μουσική και γενικά η Τέχνη κάνει πιο ευχάριστη τη ζωή μας.
- ❖ συνειδητοποίησαν τη μουσικότητα της ποίησης, όπως το αναφέρει ο Σεφέρης: «Η μουσική και τα χρώματα είναι η ίδια η σάρκα των ποιημάτων, είναι ένα σώμα πλασμένο από την προλογική γλώσσα και να τα καταργήσει κανείς σημαίνει να σκοτώσει την τέχνη».

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΔΕΛΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

Μανόλης Αναγνωστάκης

ΟΜΑΔΑ:

Βενιζέλου Καλλιόπη

Λεχρή Ηλιάνα

Μάμαλη Καλλιόπη

Ένας από τους κορυφαίους ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς. Ποιητής με πολιτική συνείδηση, φυλακίστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο για τις ιδέες του και χαρακτηρίστηκε ως ο «ποιητής της ήττας», καθώς με τους στίχους του εξέφρασε τη διάψευση των οραμάτων της Αριστεράς. Το ποιητικό του έργο καθόρισε την ομάδα των στρατευμένων ποιητών της μεταπολεμικής ποίησης.

Ο Μανόλης Αναγνωστάκης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 9 Μαρτίου του 1925. Σπούδασε Ιατρική και ειδικεύτηκε ως ακτινολόγος στη Βιέννη (1955-1956). Άσκησε το επάγγελμα του ακτινολόγου στη Θεσσαλονίκη και το 1978 μετεγκαταστάθηκε στην Αθήνα.

Πήρε μέρος στην Αντίσταση ως στέλεχος της ΕΠΟΝ στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Για την πολιτική του δράση στο φοιτητικό κίνημα φυλακίστηκε στο διάστημα 1948-1951, ενώ το 1949 καταδικάστηκε σε θάνατο από έκτακτο στρατοδικείο.

Εμφανίστηκε στη λογοτεχνία το 1942 από το περιοδικό «Πειραϊκά Γράμματα». Εκτελώντας χρέη και αρχισυντάκτη, το 1944 συνεργάστηκε με το φοιτητικό περιοδικό «Ξεκίνημα» (1944), πόλο συσπείρωσης των προοδευτικών νέων λογοτεχνών της πόλης, και το 1945 εξέδωσε με δικά του έξοδα την πρώτη του ποιητική συλλογή με τίτλο «Εποχές». Αν και προχώρησε στην έκδοση μιας σειράς ποιητικών συλλογών τις επόμενες δεκαετίες, θα έπρεπε να περιμένει ως το 1979, σχεδόν 35 χρόνια μετά την πρώτη έκδοση του βιβλίου του, ώστε να δει να τυπώνεται η συγκεντρωτική έκδοση των ποιημάτων του χωρίς δικά του έξοδα.

Δημοσίευσε ποιήματα και κριτικά σημειώματα σε πολλά περιοδικά, ενώ είχε και πυκνή παρουσία στην εφημερίδα «Αυγή», με κείμενα για θέματα λογοτεχνικά και πολιτικά. Εξέδωσε το περιοδικό «Κριτική» (Θεσσαλονίκη, 1959-1961), υπήρξε μέλος της εκδοτικής ομάδας των «Δεκαοκτώ κειμένων» (1970), των «Νέων Κειμένων» και του περιοδικού «Η Συνέχεια» (1973).

Τα ποιήματα που ο Μανόλης Αναγνωστάκης άφησε πίσω του δημοσιευμένα είναι 88 και γράφτηκαν από το 1941 έως το 1971. Από το 1979 που κυκλοφόρησε ο συγκεντρωτικός τόμος των ποιημάτων του, και από το 1983 που κυκλοφόρησε ιδιωτικά το αυτοβιογραφικό σχόλιο «Υ.Γ.» δεν υπήρξε καμία δημόσια παρέμβασή του.

«Στο αλλοιωμένο τοπίο της εποχής μας δεν θα ξαναγράψω», είχε ξεκαθαρίσει, γιατί «το έργο μου το ολοκλήρωσα. Επιλέγω τη σιωπή». Ίσως επειδή, όπως είχε πει σε μία από τις σπάνιες συνεντεύξεις του, «η ποίηση είναι έργο της νεότητας. Χρειάζεται ενθουσιασμό, αυταπάτες, ψευδαισθήσεις. Αυτά τα έχουν οι νέοι. Όσο μεγαλώνεις, κατέχεις καλύτερα τα μέσα σου. Γίνεσαι τεχνίτης, αλλά ένα ποίημα δεν χρειάζεται να είναι τέλειο για να είναι καλό».

Ο Αναγνωστάκης είχε προαναγγείλει τη σιωπή του με τους στίχους:

Το θέμα είναι τώρα τι λες.

Καλά φάγαμε, καλά ήπιαμε.

Καλά τη φέραμε τη ζωή μας ως εδώ.

Μικροζημίες και μικροκέρδη συμψηφίζοντας.

Το θέμα είναι τώρα τι λες. (Στόχος, 1970)

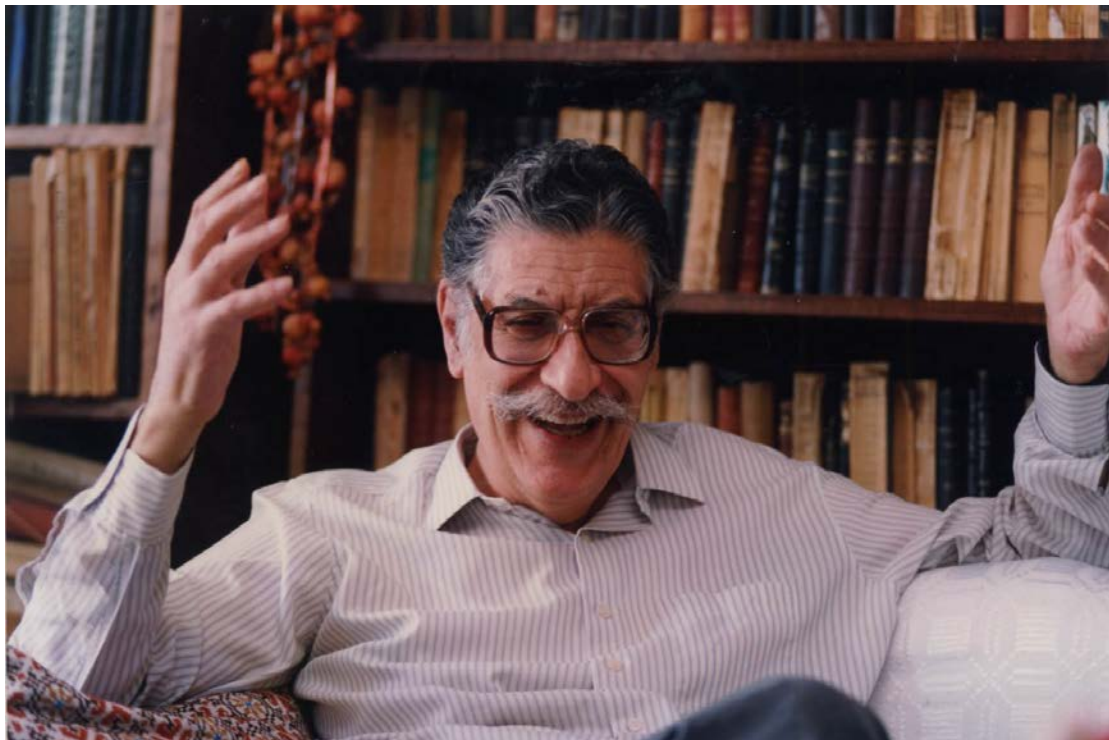
Ποιήματά του μεταφράστηκαν στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ιταλικά, ενώ μελοποιήθηκαν από συνθέτες, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Θάνος Μικρούτσικος, ο Μιχάλης Γρηγορίου, ο Γιάννης Μαρκόπουλος και ο Δημήτρης Παπαδημητρίου. Τιμήθηκε με το Κρατικό Βραβείο Ποίησης (1986) και το Μεγάλο Βραβείο Λογοτεχνίας (2002), ενώ αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτορας του πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το πιο γνωστό του ποίημα ήταν το Μιλώ, που μελοποίησε ο Μίκης Θεοδωράκης.

Η ποίηση του Μανόλη Αναγνωστάκη δεν είναι απαισιόδοξη. Όσο κι αν οι στίχοι του φτάνουν κάποτε στην απελπισία, στο βάθος του ορίζοντα διακρίνεται ένα φως που μοιάζει περισσότερο με την αναλαμπή της αυγής και λιγότερο με το λυκόφως. Η δύναμη του ποιητικού του έργου, υπερβαίνοντα τις κομματικές ταμπέλες, κατάφερε να εκφράσει την αβεβαιότητα, την αποξένωση, αλλά και τις ελπίδες μιας ολόκληρης εποχής.

Έφυγε από τη ζωή τα ξημερώματα της 23ης Ιουνίου 2005, καταβεβλημένος από χρόνια αναπνευστικά και καρδιαγγειακά προβλήματα.

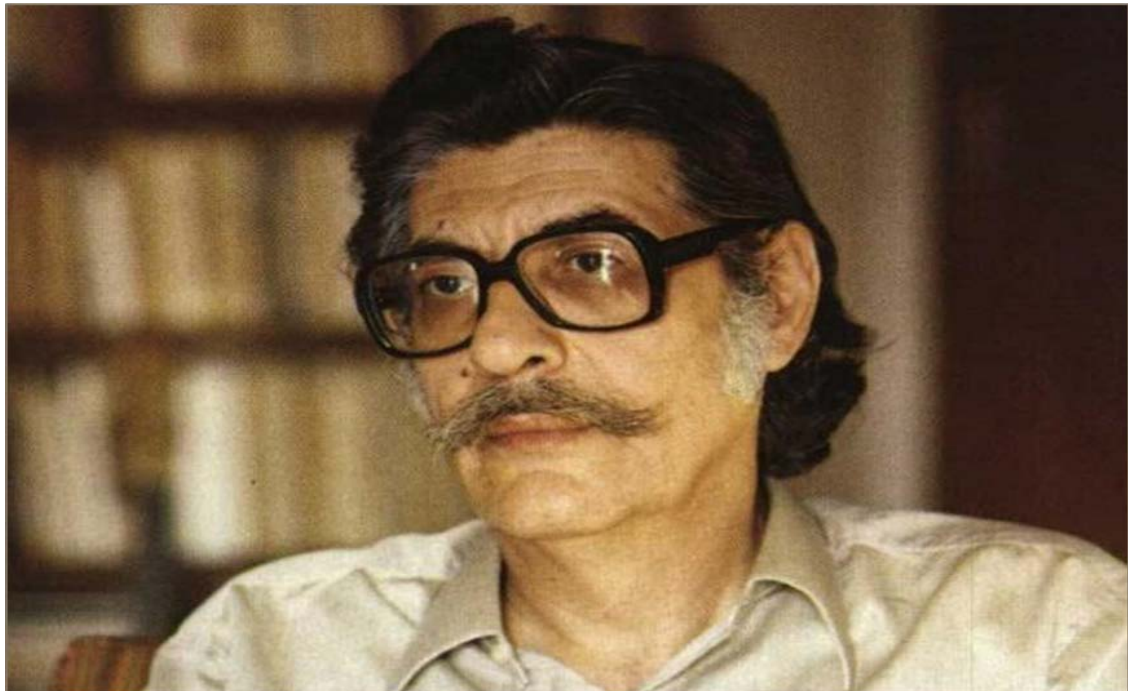
ΠΗΓΗ: <http://www.sansimera.gr/biographies/174#ixzz44q9BqUuf>

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ

1. Ποίηση εξομολογητική, βιωματική. Έχει χαρακτήρα απολογισμού και καταγραφής εμπειριών και καταστάσεων που έζησε ο ποιητής.
2. Έντονος πολιτικός και κοινωνικός χαρακτήρας. Μοιάζει συχνά να είναι φωνή διαμαρτυρίας πνευματικού ανθρώπου, που καταγγέλλει όσα απαράδεκτα συμβαίνουν.
3. Συχνές οι παιδικές μνήμες.
4. Πολλά ποιήματα επηρεασμένα από το γεγονός του θανάτου και των επιζώντων.

5. Ποίηση ιδεών, σκεπτόμενη, διανοητική ,κουβεντιαστή ,άμεση, λιτή, αντιλυρική.
6. Πικρά ειρωνική ή δηκτική, σαρκαστική στάση (θυμίζει Καρυωτάκη).
7. Πικρή απεικόνιση της πραγματικότητας.
8. Χώρος της ποίησής του το κλειστό τοπίο της φυλακής, της εξορίας και του στρατοπέδου ή το αδιέξοδο τοπίο της πόλης.
9. Συχνά <<διαλέγεται >> με άλλους ποιητές χρησιμοποιώντας τους στίχους τους, είτε υιοθετώντας το περιεχόμενο τους, είτε αντίθετα για να το ειρωνευτεί και να το απορρίψει.

Εργογραφία

- Εποχές, Θεσσαλονίκη, ιδιωτ. έκδοση, 1945, σσ. 32.
- Εποχές 2, Σέρρες, ιδιωτ. έκδοση, 1948, σσ. 24
- Εποχές 3, Θεσσαλονίκη, ιδιωτ. έκδοση, 1954, σσ. 16.
- Τα Ποιήματα (1941-1956) (Εποχές, Εποχές 2, Παρενθέσεις, Εποχές 3, Η Συνέχεια 2), Αθήνα, ιδιωτ. έκδοση, 1956.
- Η Συνέχεια 3, Θεσσαλονίκη, ιδιωτ. έκδοση, 1962, σσ. 32.
- Υπέρ και Κατά, Θεσσαλονίκη, Α.Σ.Ε., 1965, σσ. 112.

- Τα Ποιήματα (1941-1971), (Εποχές, Εποχές 2, Παρενθέσεις, Εποχές 3, Η Συνέχεια 2, Η Συνέχεια 3, Ο στόχος), Θεσσαλονίκη, ιδιωτ. έκδοση, 1971• Αθήνα, Πλειάς, 1976• Αθήνα, Στιγμή, 1985• Αθήνα, Νεφέλη, 2000, σσ. 192, ISBN 960-211-538-6.
- Αντιδογματικά: Άρθρα και σημειώματα (1946-1977), Αθήνα, Πλειάς, 1978• Αθήνα, Στιγμή, 1985, σσ. 232.
- Το περιθώριο '68-69, Αθήνα, Πλειάς, 1979• Αθήνα, Στιγμή, 1985• Αθήνα, Νεφέλη, 2000, σσ. 48, ISBN 960-211-552-1.
- Μανούσος Φάσσης: Παιδική Μούσα (τραγουδία για την προσχολική και σχολική ηλικία), Αθήνα, Αμοργός, 1980.
- Υ.Γ., Αθήνα, ιδιωτ. έκδοση, 1983• Αθήνα, Νεφέλη, 1992, σσ. 40.
- Τα Συμπληρωματικά (σημειώσεις κριτικής), Αθήνα, Στιγμή, 1985, σσ. 176.
- Ο ποιητής Μανούσος Φάσσης. Η ζωή και το έργο του. Μία πρώτη απόπειρα κριτικής προσέγγισης, Αθήνα, Στιγμή, 1987, σσ. 144. ISBN 960-269-029-1.
- Η χαμηλή φωνή: Τα λυρικά μιας περασμένης εποχής στους παλιούς ρυθμούς - μία προσωπική ανθολογία του Μανόλη Αναγνωστάκη, Αθήνα, Νεφέλη, 1990, σσ. 224.

Μελοποιημένα ποιήματα Μανόλη Αναγνωστάκη

1. Δεν έφταιγεν ο ίδιος Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1976
2. Δόξα στην ερημιά Μανώλης Αναγνωστάκης Γιάννης Μαρκόπουλος Μανώλης Μητσιάς 1990
3. Δρόμοι παλιοί Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Μαργαρίτα Ζορμπαλά 1975
4. Έφτασες αργά Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1976
5. Ήτανε νέοι Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1976
6. Θα `ρθει μια μέρα Μανώλης Αναγνωστάκης

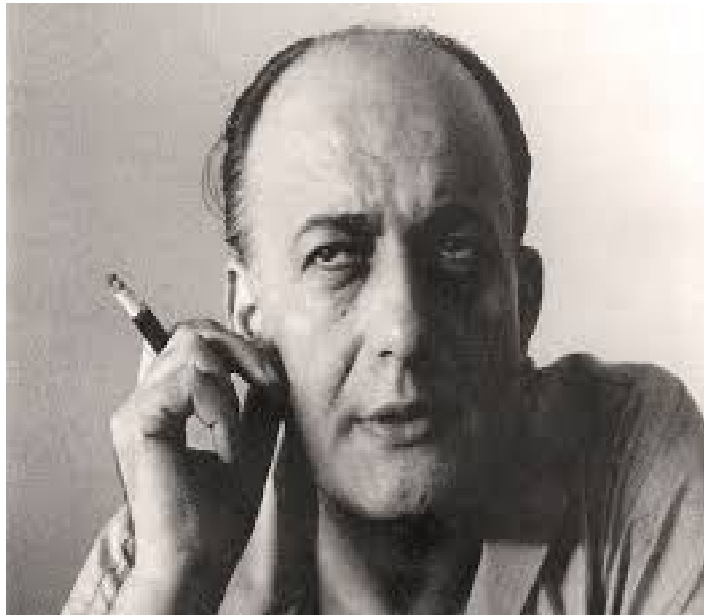
7. Θεόφιλε, Θεόφιλε Μανώλης Αναγνωστάκης Θέμης Ανδρεάδης Γιάννης
Θωμόπουλος 1983
8. Κάθε πρωί Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Βασίλης
Παπακωνσταντίνου 1976
9. Και περνούσανε τα τραμ Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Πέτρος
Πανδής 1975
10. Κάτω απ' τα ρούχα μου Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης
Μαργαρίτα Ζορμπαλά 1975
11. Κι ήθελε ακόμη Μανώλης Αναγνωστάκης Θάνος Μικρούτσικος Μαρία
Δημητριάδη 1978
12. Μεσ στην κλειστή μοναξιά μου Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης
Πέτρος Πανδής 1975
13. Μιλώ Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Μαρία Φαραντούρη
14. Οι στίχοι αυτοί Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Μαργαρίτα
Ζορμπαλά 1975
15. Όλα έχουν αποδελτιωθεί Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Πέτρος
Πανδής 1975
16. Όταν αποχαιρέτησα τους φίλους μου Μανώλης Αναγνωστάκης Θάνος
Μικρούτσικος Μαρία Δημητριάδη 1978
17. Όταν μιαν άνοιξη Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Μαργαρίτα
Ζορμπαλά 1975
18. Όταν όλα περάσουν Μανώλης Αναγνωστάκης Δημήτρης Παπαδημητρίου
Φωτεινή Δάρρα 2004
19. Ουρανός και δάσος Μανώλης Αναγνωστάκης Γιάννης Μαρκόπουλος
Κωνσταντίνος Παλιατσάρας 1991
20. Πάψαν τα λόγια Μανώλης Αναγνωστάκης Γιάννης Μαρκόπουλος Κωνσταντίνος
Παλιατσάρας 1991
21. Το ναυάγιο Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Πέτρος Πανδής 1975
22. Το σκάκι Μανώλης Αναγνωστάκης Δημήτρης Παπαδημητρίου Γεράσιμος
Ανδρεάτος 1996
23. Τώρα είναι απλός θεατής Μανώλης Αναγνωστάκης
24. Φίλοι που φεύγουν Μανώλης Αναγνωστάκης Γιάννης Μαρκόπουλος
Κωνσταντίνος Παλιατσάρας 1991

25. Χαρά –χαρά Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Πέτρος Πανδής 1975
26. Χάρης 1944 Μανώλης Αναγνωστάκης Μίκης Θεοδωράκης Μαρία Φαραντούρη

ΠΗΓΕΣ

1. <http://www.sansimera.gr/biographies/174#ixzz40ASwNULo>
2. ΠΗΓΗ: <http://www.sansimera.gr/biographies/174#ixzz44q9BqUuf>

ΝΙΚΟΣ ΓΚΑΤΣΟΣ

Δύο λόγια σου 'πα
μα δεν τ'άκουσες
αγάπη είναι η ζωή
και αγάπη μόνο.

Μπατσούλη Φαίη
Πολυμεροπούλου Άρτεμις
Χαρέμη Δήμητρα

ΝΙΚΟΣ ΓΚΑΤΣΟΣ

Η ΖΩΗ ΤΟΥ

Ο Νίκος Γκάτσος γεννήθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 1911, (κατ' άλλους στις 30 Απριλίου 1915), στα Χάνια Φραγκόβρυσης (Κάτω Ασέα) Αρκαδίας, όπου και τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο.

Τις γυμνασιακές του σπουδές έκανε στην Τρίπολη, όπου γνώρισε τα λογοτεχνικά βιβλία, αλλά και τις μεθόδους αυτοδιδασκαλίας ξένων γλωσσών. Ήξερε ήδη αρκετά καλά αγγλικά και γαλλικά και είχε μελετήσει τον Παλαμά, τον Σολωμό, το δημοτικό τραγούδι, όπως και τις νεωτεριστικές τάσεις στην ευρωπαϊκή ποίηση.

Στην Αθήνα, όπου εγκαταταστάθηκε με την οικογένειά του, άρχισε να έρχεται σε επαφή με τους λογοτεχνικούς κύκλους της εποχής. Εκεί φοίτησε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ο Ν. Γκάτσος πέθανε στις 12 Μαΐου 1992 και τάφηκε στην Ασέα. Θα μείνει για πάντα σαν ο κατ' εξοχήν εκφραστής του ελληνικού ποιητικού υπερρεαλισμού και σαν μια εξέχουσα μορφή του ελληνικού ποιητικού τραγουδιού.

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

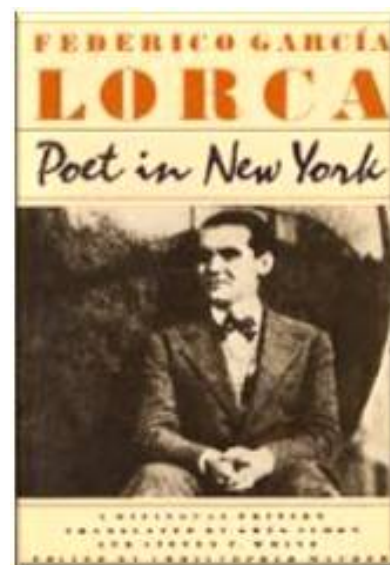
Πρωτοδημοσίευσε ποιήματά του, μικρά σε έκταση και με κλασικό ύφος, στα περιοδικά "Νέα Εστία" το 1931 και "Ρυθμός" το 1933. Το 1943 εξέδωσε από τις εκδόσεις "Αετός" (σε 308 αντίτυπα) το βιβλίο του "Αμοργός" με το ομώνυμο ποίημα, που έμελε να σηματοδέψει τη σύγχρονη ελληνική ποίηση. Αυτό ήταν και το μοναδικό βιβλίο του. Το έργο, που αποτελείται από 20 μόνον σελίδες, εκφράζει τις διαθέσεις της νεότερης ποίησης και θεωρείται σαν κορυφαίο ποιητικό έργο του ελληνικού υπερρεαλισμού. Στην πρώτη κυκλοφορία του μάλιστα προκάλεσε δυσμενείς κριτικές και αντιδράσεις, αλλά πολύ σύντομα, το 1947, το κλίμα αντιστράφηκε και η "Αμοργός" με τις ευμενείς ελληνικές και ξένες κριτικές κατατάχτηκε στην κορυφή της ελληνικής ποίησης.

"Ο Νίκος Γκάτσος δεν πήγε ποτέ στην Αμοργό. Δεν έδωσε ποτέ συνέντευξη. Μας αποκάλυψε σε όλο το ποιητικό του μεγαλείο τον Λόρκα. Ήταν ένας πολύ αυστηρός φίλος, κατά τον Μάνο Χατζιδάκι. Έλεγε τα απαραίτητα. Έζησε βίον ασκητικών. Μακριά από την πολλή συνάφεια του κόσμου και τες πολλές κινήσεις και ομιλίες, κατά τον Αλεξανδρινό. Εσιώπησε πολύ... Και τραγούδησε απίστευτα! Οι στίχοι των τραγουδιών

του, πραγματικά ποιήματα οι περισσότεροι, μας διδάσκουν τι πάει να πει αρρενωπότητα της δημοτικής παράδοσης, οργανική λειτουργία της ομοιοκαταληξίας, ήθος της ελληνικής" (Οδυσσέας Ελύτης).

Η ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ

Ο Ν. Γκάτσος, εκμεταλευόμενος την εκφραστική του δεινότητα, ασχολήθηκε διεξοδικά με τη μετάφραση έργων. Πολλές μεταφράσεις του θα παραμείνουν έκτοτε κλασικές με πρώτη αυτή του "Ματωμένου Γάμου". Μετέφρασε πολλούς συγγραφείς και συγκεκριμένα από τα ισπανικά τους Λόρκα, Λοπε δε Βέγα και Ραμόν δελ Βάλιε-Ινκλάν, από τα γαλλικά, τον Ζενέ και από τα αγγλικά τον Τ. Ουίλλιαμς, Ε. Ο'Νηλ, Α.Μακ Λης, Σων Ο'Κέιζυ, Αύγουστο Στρίντμπεργκ, Κρίστοφερ Φράυ και άλλους. Το 1944 μετέφρασε ("Φιλολογικά Χρονικά") το ποίημα "Νυχτερινό Τραγούδι" του Λόρκα.

Μεταφράσεις

- Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα, Θέατρο και ποίηση, [συγκεντρωτική νέα έκδοση: Ματωμένος γάμος, Το σπίτι της Μπερνάρντα Άλμπα, Ο Περλιμπλίν και η Μπελίσσα (θέατρο), και «Θρήνος για τον Ιγνάθιο Σάντσειθ Μεχίας», «Παραλογή του μισοϋπνου» .

-Αύγουστος Στρίντμπεργκ, Ο Πατέρας

-Λόπε Δε Βέγα, 'Φουέντε Οβεχούνα

Άρτσιμπαλντ Μακ Λης, Ιώβ.

-Ευγένιος Ο'Νηλ, Ταξίδι μιας μεγάλης μέρας μέσα στη νύχτα .

-Ραμόν Δελ Βάλιε-Ινκλάν, Τα κέρατα του Δον Φριολέρα.

-Τενεσσή Ουίλλιαμς, Μονόπρακτα , «Χαιρετισμούς απ' τη Βέρθα», «Μίλα μου σαν τη βροχή κι άσε με ν' ακούω...», «Η Λαίδη Φθειροσόλ», «Προς κατεδάφισιν», «Μην κλαις μωρό του Ρούνυ», «Είκοσι επτά βαγόνια γεμάτα μπαμπάκι».

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ.

Καθοριστική υπήρξε η γνωριμία του με τον Οδυσσέα Ελύτη το 1936. Συνδέθηκε με το ρεύμα του ελληνικού υπερρεαλισμού και πηγή έμπνευσης του αποτέλεσε το έργο «Ματωμένος γάμος» του Ισπανού ποιητή Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα. Είχε έντονες επιρροές από την κατοχή των Ναζί και του Εμφυλίου πολέμου που ακολούθησε στην Ελλάδα, μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Με το τέλος του πολέμου ο Ν. Γκάτσος άρχισε να γράφει στίχους πάνω στη μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, ανοίγοντας έτσι μια λαμπρή θητεία στο σύγχρονο ελληνικό τραγούδι. Αργότερα θα συνεργαζόταν και με άλλους αξιόλογους συνθέτες, όπως με τον Θεοδωράκη και τον Ξαρχάκο. Ιδιαίτερη σχέση και συνεργασία ανέπτυξε ο ποιητής με τον Μ. Χατζιδάκι και μάλιστα για μεγάλο διάστημα μέχρι και το θάνατό του ήταν επίλεκτο μέλος της ομάδας Χατζιδάκι, Ελύτη, Τσαρούχη, Μποσταντζόγλου και Αργυράκη.

Με της υψηλής ποιότητας και μεστή ποίησή του, ο Ν. Γκάτσος καθιερώθηκε σαν κορυφαίος στιχουργός της ελληνικής έντεχνης μουσικής. Χαρακτηριστικά, αξέχαστοι θα μείνουν οι στίχοι του, που μελοποιήθηκαν από τον Μ. Χατζηδάκη, από το "Ματωμένο Γάμο", "Χάρτινο το Φεγγαράκι" και "Πάει ο καιρός":

"Πάει ο καιρός πάει ο καιρός
που ήταν ο κόσμος δροσερός
και καθ' αυγή ξεκινούσε μια πληγή
για να ποτίσει όλη τη γη..."

Μάλιστα, το γεμάτο νόημα αυτό τραγούδι, απαγορεύτηκε από τη δικτατορία. Μετά την πτώση της, το 1974, ο ποιητής όμως θα απαντήσει:

"Ήρθε ο καιρός ήρθε ο καιρός
πάνου στου κόσμου την πληγή
ήρθε ο καιρός ήρθε ο καιρός
να ξαναχτίσετε τη γη..."

Η ΠΟΙΗΣΗ

- Αμοργός
- Δάνεισε τα μετάξια στον άνεμο
- Τα προ της «Αμοργού» ποιήματα

Τα μελοποιημένα ποιήματά του χωρισμένα ανά τους διάφορους ερμηνευτές είναι τα εξής :

Σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι

- 1965: «Μυθολογία».
- 1965: «Ματωμένος γάμος», (από το θεατρικό έργο του F. G. Lorca, σε μετάφραση Νίκου Γκάτσου).
- 1970: «Επιστροφή».
- 1971: «Της Γης το Χρυσάφι».
- 1976: «Αθανασία».
- 1976: «Τα Παράλογα».
- 1986: «Χειμωνιάτικος Ήλιος».
- 1986: «Σκοτεινή Μητέρα».
- 1988: «Οι Μύθοι μιας Γυναίκας».
- 1993: «Αντικατοπτρισμοί», με την Αλίκη Καγιαλόγλου (ο Γκάτσος έγραψε τους στίχους πάνω στις μελωδίες του έργου: "Reflections" που ηχογραφήθηκε το 1969, κατά την παραμονή του Μ. Χατζιδάκι στην Αμερική, με την μπάντα New York Rock & Roll Ensemble).
- Μεμονωμένα τραγούδια σε μουσική Μάνου Χατζιδάκι βρίσκονται στα έργα
- 1961: «Ελλάς, η χώρα των ονείρων».
- 1963: «America America».
- 1963: «Alikì My Love».
- 1965: «Ματωμένος γάμος», (από το θεατρικό έργο του F. G. Lorca, σε μετάφραση Νίκου Γκάτσου).
- 1972: «Σπίτι μου σπιτάκι μου», («Κάνε τη ζωή δροσιά», «Δεν είχες όνομα», «Σπίτι μου σπιτάκι μου»).
1973. «Ο Μεγάλος Ερωτικός», («Πέρα στο θολό ποτάμι», του F. G. Lorca, σε μετάφραση Νίκου Γκάτσου).
- 1977: «Οι γειτονιές του φεγγαριού».
- 1980: «Μεθυσμένο Κορίτσι».
- 1982: «Πορνογραφία» .
- 1983: «Ατέλειωτος Δρόμος».
- 1983: «Memed My Hawk».

- 1984: «Πάμε μια βόλτα στο φεγγάρι».
- 1986: «4 Τραγούδια απ' την Ρωμαϊκή Αγορά».
- 1986: «Ο Μάνος Χατζιδάκις στη Ρωμαϊκή Αγορά. 35 Τραγούδια 1947-1985».
- 1986: «Η Μαρία Φαραντούρη στο Olympia».
- 1987: «Η Λαϊκή Αγορά. 30 τραγούδια 1959-1975».
- 1988: «Το Ελληνικό πρόσωπο του Γιώργου Νταλάρα», (με το νέο τραγούδι σε στίχους του Νίκου Γκάτσου «Στον Σείριο υπάρχουνε παιδιά»).

Σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη

- 1974: «Θαλασσινά φεγγάρια».
- Μεμονωμένα τραγούδια σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη βρίσκονται στα έργα
- 1961: «Αρχιπέλαγος».
- 1964: «Πολιτεία Β'».
- Σε μουσική Σταύρου Ξαρχάκου
- 1966: «Ένα μεσημέρι».
- 1969: «Θρήνος για τον Ιγνάθιο Σάντσειθ Μεχίας» (από το ποιητικό έργο του F. G. Lorca, σε μετάφραση Νίκου Γκάτσου).
- 1974: «Νύν και Αεί».
- 1983: «Ρεμπέτικο».
- 1991: «Τα κατά Μάρκον».
- 1994: «Αγάπη είν' η ζωή», (έξι τραγούδια σε στίχους του Ν. Γκάτσου).

Μεμονωμένα τραγούδια σε μουσική Σταύρου Ξαρχάκου

- 1972: «Σπίτι μου σπιτάκι μου», («Ποιος Θεός το θέλησε», «Όλα είναι τυχερά», «Βάλε τον ήλιο σύνορο», «Ο Ξένος» και «Βαρκαρόλα -Μη λυγίζετε παιδιά»).
- 1974: «Συλλογή», («Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη», «Παλικάρι στα Σφακιά», «Γεια σου χαρά σου Βενετιά» και «Η κόρη του πασά»).

Σε μουσική Χριστόδουλου Χάλαρη

- 1975: «Δροσουλίτες».
- Σε μουσική Δήμου Μούτση
- 1968: «Κάποιο καλοκαίρι».
- 1969: «Ένα χαμόγελο».
- 1979: «Το Δρομολόγιο».

Σε μουσική Λουκιανού Κηληδόνη

- 1972: «Κόκκινη κλωστή».

1976: «Περίπατος».

Σε μουσική Γιώργου Χατζηνάσιου

1985: «Η ενδεκάτη εντολή».

Σε μουσική Δημήτρη Παπαδημητρίου

2003: «Λένη» (τέσσερα τραγούδια σε στίχους του Ν.Γκάτσου)

Μεμονωμένα τραγούδια σε μουσική διαφόρων συνθετών

1958: «Χάρτινο το φεγγαράκι», «Έλα πάρε μου τη λύπη»

1962: «Τραγούδι του δρόμου», σε μουσική Μάνου Λοΐζου.

1963: «Θαλασσοπούλια μου», «Το τραγούδι της Σειρήνας»

1965: «Πάει ο καιρός» , «Στο Λαύριο γίνεται χορός»

1998: «Τραγούδι του παλιού καιρού»

1998: «Μικραίνει το φεγγάρι»,

ΠΗΓΕΣ

- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82_%CE%93%CE%BA%CE%AC%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82
- http://www.museekart.com/afieroma_NikosGatsos.html
- https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwiA8PrZt_TLAhXKXBoKHVJOAlgQjB0IBg&url=http%3A%2F%2Fwww.sansimera.gr%2Fbiographies%2F47&psig=AFQjCNEx3uq3koexxMaz1OERGLnaXXcxhg&ust=1459840475027130
- https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwist4GpuPTLAhXBXRoKHfiQjB0IBg&url=https%3A%2F%2Fwww.youtube.com%2Fwatch%3Fv%3D9I309Z8kw_8&psig=AFQjCNEx3uq3koexxMaz1OERGLnaXXcxhg&ust=1459840475027130
- <https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjRovHQuPTLAhVJHxoKHSkBMYYQjB0IBg&url=http%3A%2F%2Faegiali.gr%2F%25CE%25BC%25CE%25B1%25CE%25B3%25CE%25B9%25CE%25BA%25CE%25AE-%25CE%25B2%25CF%2581%25CE%25B1%25CE%25B4%25CE%25B9%25CE%25AC-%25CF%2583%25CF%2584%25CE%25B7%25CE%25BD-%25CE%25B1%25CE%25BC%25CE%25BF%25CF%2581%25CE%25B3%25CF%258C-%25CE%25BC%25CE%25B5-%25CE%25BD%25CE%25AF%25CE%25BA%25CE%25BF-%25CE%25B3%25CE%25BA%25CE%25AC%25CF%2584%2F&psig=AFQjCNEx3uq3koexxMaz1OERGLnaXXcxhg&ust=1459840475027130>
- <https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjB54LduPTLAhWJWxoKHd3qDSwQjB0IBg&url=http%3A%2F%2Fsofa-logia-online.blogspot.com%2F2015%2F05%2Fdio-logia-akouses-agapi-zoi.html&psig=AFQjCNEx3uq3koexxMaz1OERGLnaXXcxhg&ust=1459840475027130>
- <https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjW-rOTuFTLAhWINhoKHeXxBNsQjB0IBg&url=http%3A%2F%2Fwww.palmografos.com%2Fpermalink%2F12817.html&psig=AFQjCNEx3uq3koexxMaz1OERGLnaXXcxhg&ust=1459840475027130>
- https://www.google.gr/url?sa=i&rct=j&q=&esrc=s&source=images&cd=&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwja3uqTuvTLAhXF2BoKHaQZBnoQjB0IBg&url=http%3A%2F%2Fwww.lifo.gr%2Fteam%2Fprosklitirio_nekron%2F44472&bvm=bv.118443451,d.d2s&psig=AFQjCNF7ESMAExgNb-oWqtlxjPZCnCqY7Q&ust=1459841099296063

...Είναι η βαρβαρότητα. Την βλέπω να 'ρχεται
μεταμφιεσμένη, κάτω από άνομες συμμαχίες
και προσυμφωνημένες υποδοουλίες. Δεν
θα πρόκειται για φούρνους του Χίτλερ
ίσως αλλά για μεθοδευμένη και ολονεί
επιστημονική καθύπταξη του ανθρώπου.
Για τον πλήρη εξευτελισμό του.
Για την ατίμωση του.

Οδυσσεάς Ελύτης

Ο Δ Υ Σ Σ Ε Α Σ Ε Λ Υ Τ Η Σ

ΜΕΛΗ
ΟΜΑΔΑΣ:ΚΟΥΡΑΝΤΟΥ
ΦΩΤΕΙΝΗ, ΜΑΚΡΙΔΗ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ-ΜΑΡΙΑ,
ΝΤΕΛΗΜΙΧΑΛΗ ΜΑΡΙΑ-
ΓΕΡΑΚΙΝΑ

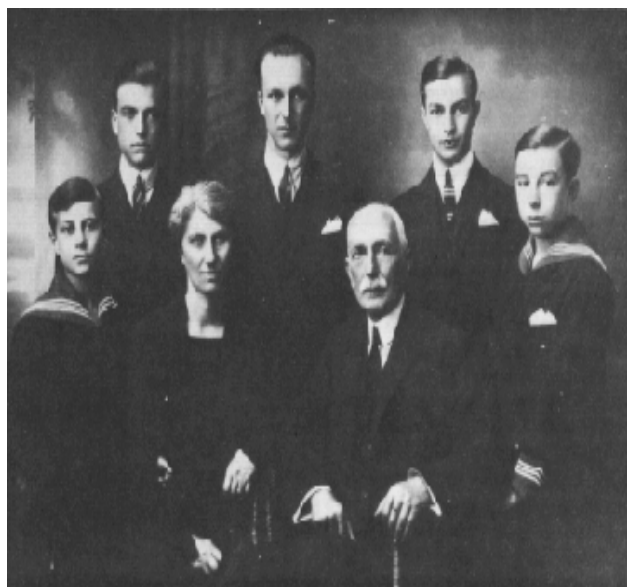
ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έλληνας ποιητής και ζωγράφος. Ο Οδυσσέας Ελύτης υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους ποιητές μας, που τιμήθηκε με Νόμπελ Λογοτεχνίας το 1979. Αποτέλεσε ένα από τα επίλεκτα μέλη της λεγόμενης «γενιάς του τριάντα» στον χώρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας.

Νεανικά χρόνια

Ο Οδυσσέας Ελύτης γεννήθηκε στις 2 Νοεμβρίου του 1911 στο Ηράκλειο της Κρήτης. Ήταν το τελευταίο από τα έξι παιδιά του Παναγιώτη Αλεπουδέλλη και της Μαρίας Βρανά. Τόσο ο πατέρας όσο και η μητέρα του κατάγονταν από τη Λέσβο.

Το 1914 ο πατέρας του μετέφερε τα εργοστάσιά του στον Πειραιά και η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Ο Οδυσσέας Ελύτης εγγράφηκε το 1917 στο ιδιωτικό σχολείο Δ.Ν. Μακρή, όπου φοίτησε για επτά χρόνια, έχοντας μεταξύ άλλων δασκάλους του τον Ι.Μ. Παναγιωτόπουλο και τον Ι.Θ. Κακριδή. Τα πρώτα καλοκαίρια της ζωής του πέρασαν στην Κρήτη, τη Λέσβο και τις Σπέτσες. Τον Νοέμβριο του 1920, μετά την πτώση του

Η οικογένεια Αλεπουδέλλη το 1917. Ο Οδυσσέας είναι το μικρό αγόρι στην άκρη αριστερά. Από την φωτογραφία απουσιάζει η μεγάλη αδελφή του Μυρσίνη, η οποία πέθανε το 1918 στην ηλικία των 20 ετών από την επιδημία της ισπανικής γρίπης.

Βενιζέλου, η οικογένειά του αντιμετώπισε διώξεις, εξαιτίας της προσήλωσής της στις βενιζελικές ιδέες. Ο ίδιος ο Βενιζέλος είχε στενές

σχέσεις με την οικογένεια και είχε φιλοξενηθεί συχνά στην οικία της στο κτήμα του Ακλειδιού. Αποκορύφωμα των διώξεων που γνώρισε η οικογένειά του ήταν η σύλληψη του πατέρα του. Το 1923 ταξίδεψε οικογενειακά στην Ευρώπη, επισκεπτόμενος την Ιταλία, την Ελβετία, τη Γερμανία και τη Γιουγκοσλαβία. Στη Λωζάνη ο ποιητής είχε την ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά τον εξόριστο μετά την πτώση του Ελευθέριο Βενιζέλο.

Το 1914 ο πατέρας του μετέφερε τα εργοστάσιά του στον Πειραιά και η οικογένεια εγκαταστάθηκε στην Αθήνα. Ο Οδυσσέας Ελύτης εγγράφηκε το 1917 στο ιδιωτικό σχολείο Δ.Ν. Μακρή, όπου φοίτησε για επτά χρόνια, έχοντας μεταξύ άλλων δασκάλους του τον Ι.Μ. Παναγιωτόπουλο και τον Ι.Θ. Κακριδή. Τα πρώτα καλοκαίρια της ζωής του πέρασαν στην Κρήτη, τη Λέσβο και τις Σπέτσες. Τον Νοέμβριο του 1920, μετά την πτώση του Βενιζέλου, η οικογένειά του αντιμετώπισε διώξεις, εξαιτίας της προσήλωσής της στις βενιζελικές ιδέες. Ο ίδιος ο Βενιζέλος είχε

στενές σχέσεις με την οικογένεια και είχε φιλοξενηθεί συχνά στην οικία της στο κτήμα του Ακλειδίου. Αποκορύφωμα των διώξεων που γνώρισε η οικογένειά του ήταν η σύλληψη του πατέρα του. Το 1923 ταξίδεψε οικογενειακώς στην Ευρώπη, επισκεπτόμενος την Ιταλία, την Ελβετία, τη Γερμανία και τη Γιουγκοσλαβία. Στη πτώση του Ελευθέριου Βενιζέλου.

Το φθινόπωρο του 1924 εγγράφηκε στο Γ' Γυμνάσιο Αρρένων Αθηνών και συνεργάστηκε στο περιοδικό Η Διάπλασις των Παίδων, χρησιμοποιώντας διάφορα ψευδώνυμα. Όπως ο ίδιος ομολογεί (πολλά αυτοβιογραφικά στοιχεία δίνει ο Ελύτης στο βιβλίο του Ανοιχτά Χαρτιά), πρωτογνώρισε τη νεοελληνική λογοτεχνία, αυτός ο θρεμμένος με παγκόσμια έργα του πνεύματος, που ξόδευε όλα του τα χρήματα αγοράζοντας βιβλία και περιοδικά. Εκτός από την ενασχόλησή του με τη λογοτεχνία, ασχολήθηκε ενεργά με ορειβατικές εκδρομές στα βουνά της Αττικής και αντιδρώντας στη διάθεσή του για διάβασμα στράφηκε στον αθλητισμό. Ακόμη και τα βιβλία που αγόραζε έπρεπε να έχουν σχέση με την ελληνική φύση: Καμπούρογλου, Κ. Πασαγιάννης, Στ. Γρανίτσας κι ένας τρίτομος «Οδηγός της Ελλάδος». Την Άνοιξη του 1927 μία υπερκόπωση και μία αδενοπάθεια τον ανάγκασαν να εγκαταλείψει τις φίλαθλες τάσεις του καθηλώνοντάς τον στο κρεβάτι για περίπου τρεις μήνες. Ακολούθησαν ελαφρά συμπτώματα νευρασθένειας και περίπου την ίδια περίοδο στράφηκε οριστικά προς τη λογοτεχνία, γεγονός που συνέπεσε με την εμφάνιση αρκετών νέων λογοτεχνικών περιοδικών, όπως η Νέα Εστία και τα Ελληνικά Γράμματα.

Το καλοκαίρι του 1928 πήρε το απολυτήριο του γυμνασίου με βαθμό 73/11. Μετά από πιέσεις των γονέων του, αποφάσισε να σπουδάσει χημικός, ξεκινώντας ειδικά φροντιστήρια για τις εισαγωγικές εξετάσεις του επόμενου έτους. Την ίδια περίοδο ήρθε σε επαφή με το έργο του Καβάφη και του Κάλβου ανανεώνοντας τη γνωριμία του με τη θελκτική αρχαία λυρική ποίηση. Παράλληλα ανακάλυψε το έργο του Πωλ Ελνάρ και των Γάλλων υπερρεαλιστών, που επέδρασαν σημαντικά στις ιδέες του για τη λογοτεχνία.

Λογοτεχνία

Κάτω από την επίδραση της λογοτεχνικής του στροφής, παραιτήθηκε από την πρόθεση να ασχοληθεί με τη χημεία και το 1930 εγγράφηκε στη Νομική Σχολή της Αθήνας. Όταν το 1933 ιδρύθηκε η Ιδεοκρατική Φιλοσοφική Ομάδα στο πανεπιστήμιο, με τη συμμετοχή των Κ. Τσάτσου, Π. Κανελλόπουλου, Ι. Θεοδωρακόπουλου και Ι. Συκουτρή, ο Ελύτης ήταν ένας από τους εκπροσώπους των φοιτητών, συμμετέχοντας στα "Συμπόσια του Σαββάτου" που διοργανώνονταν. Την ίδια εποχή μελέτησε τη σύγχρονη ελληνική ποίηση του Καίσαρος Εμμανουήλ (τον Παράφωνο αυλό), τη συλλογή Στου γλιτωμού το χάζι του Θεοδώρου Ντόρου, τη Στροφή (1931) του Γιώργου Σεφέρη και τα Ποιήματα (1933) του Νικήτα Ράντου.

Την ίδια περίοδο συνδέθηκε στενότερα με τον Γιώργο Σαραντάρη (1908-1941), ο οποίος τον ενθάρρυνε στις ποιητικές του προσπάθειες, όταν ακόμα ο Ελύτης ταλαντευόταν σχετικά με το αν έπρεπε να δημοσιεύσει τα έργα του, ενώ τον έφερε σε επαφή και με τον κύκλο των Νέων Γραμμάτων (1935-1940, 1944). Αργότερα το περιοδικό αυτό έγινε το πνευματικό όργανο της γενιάς του '30 που φιλοξένησε στις στήλες του όλα τα νεωτεριστικά στοιχεία, κρίνοντας ευνοϊκά και προβάλλοντας τις δημιουργίες των νέων Ελλήνων ποιητών.

Το αλβανικό μέτωπο

Με την έναρξη του πολέμου ο Ελύτης κατατάχθηκε ως ανθυπολοχαγός στη Διοίκηση του Στρατηγείου Α' Σώματος Στρατού. Στις 13 Δεκεμβρίου 1940 μετατέθηκε στη

ζώνη πυρός και στις 26 Φεβρουαρίου του επόμενου χρόνου μεταφέρθηκε με σοβαρό κρούσμα κοιλιακού τύφου στο Νοσοκομείο Ιωαννίνων. Στη διάρκεια της κατοχής υπήρξε ένα από τα ιδρυτικά μέλη του «Κύκλου Παλαμά», που ιδρύθηκε στις 30 Μαΐου του 1943. Εκεί, την Άνοιξη του 1942 ανακοινώνει το δοκίμιό του «Η αληθινή φυσιογνωμία και η λυρική τόλμη του Α. Κάλβου».

Τον Νοέμβριο του 1943 εκδόθηκε η συλλογή «Ο Ήλιος ο Πρώτος μαζί με τις Παραλλαγές πάνω σε μια αχτίδα», σε 6.000 αριθμημένα αντίτυπα, ένας ύμνος του Ελύτη στη χαρά της ζωής και στην ομορφιά της φύσης. Στα Νέα Γράμματα που άρχισαν να επανεκδίδονται το 1944, δημοσίευσε το δοκίμιό του «Τα κορίτσια», ενώ από το

1945 ξεκίνησε η συνεργασία του με το περιοδικό Τετράδιο μεταφράζοντας ποιήματα του Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα και παρουσιάζοντας σε πρώτη δημοσίευση το ποιητικό του έργο Άσμα Ηρωικό και Πένθιμο για τον χαμένο Ανθυπολοχαγό της Αλβανίας. Το έργο αυτό φαίνεται να συνέγραψε το 1941 ή το 1943 και, σύμφωνα με μία άποψη, το συνέθεσε για να τιμήσει τους συμπολεμιστές του στην Αλβανία ενώ, κατά άλλη, το έγραψε για τον φίλο του ποιητή Γιώργο Σαραντάρη, ο οποίος επίσης πολέμησε στην Αλβανία και πέθανε αφού μεταφέρθηκε βαριά άρρωστος στην Αθήνα.

Ο πόλεμος του '40 του έδωσε την έμπνευση και για άλλα έργα, την Καλωσύνη στις Λυκοποριές, την Αλβανιάδα και τη, χαμένη οριστικά, Βαρβαρία. Την περίοδο 1945-1946 διορίστηκε για ένα μικρό διάστημα Διευθυντής Προγράμματος στο Εθνικό

Ίδρυμα Ραδιοφωνίας, έπειτα από σχετική σύσταση του Σεφέρη, που ήταν διευθυντής του πολιτικού γραφείου του Αντιβασιλέα Αρχιεπισκόπου Αθηνών Δαμασκηνού. Συνεργάστηκε επίσης με την «Αγγλοελληνική Επιθεώρηση», όπου δημοσίευσε ορισμένα δοκίμια, την «Ελευθερία» και την «Καθημερινή», όπου διατήρησε ως το 1948 μια στήλη τεχνοκριτικής.

Ευρώπη

Το 1948 ταξίδεψε στην Ελβετία, για να εγκατασταθεί στη συνέχεια στο Παρίσι, όπου παρακολούθησε μαθήματα φιλοσοφίας στη Σορβόνη. Στο Παρίσι υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Association Internationale des Critiques d'Art ενώ είχε επίσης την ευκαιρία να γνωριστεί με τους Αντρέ Μπρετόν, Πωλ Ελύαρ, Αλμπέρ Καμύ, Τριστάν Τζαρά, Πιερ Ζαν Ζουβ, Ζουάν Μιρό και άλλους.

Με τη βοήθεια του Ελληνογάλλου τεχνοκριτικού E. Teriade συνάντησε τους μεγάλους ζωγράφους Ανρί Ματίς, Μαρκ Σαγκάλ, Αλμπέρτο Τζιακομέτι, Τζόρτζιο ντε Κίρικο και Πάμπλο Πικάσο, για του οποίου το έργο έγραψε αργότερα άρθρα και αφιέρωσε στην τέχνη του το ποίημα «Ωδή στον Πικασσό». Το καλοκαίρι του 1950 ταξίδεψε στην Ισπανία ενώ κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Λονδίνο, από τα τέλη του 1950 μέχρι τον Μάιο 1951, συνεργάστηκε με το BBC πραγματοποιώντας τέσσερις ραδιοφωνικές ομιλίες. Λίγο νωρίτερα είχε ξεκινήσει τη σύνθεση του Άξιον Εστί.

Επιστροφή στην Ελλάδα και το Άξιον Εστί

Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα, το 1952 έγινε μέλος της «Ομάδας των Δώδεκα», που κάθε χρόνο απένειμε βραβεία λογοτεχνίας, από την οποία παραιτήθηκε τον Μάρτιο του 1953, αλλά επανήλθε δύο χρόνια αργότερα. Το 1953 ανέλαβε και πάλι για έναν χρόνο τη Διεύθυνση Προγράμματος του Ε.Ι.Ρ. (Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας), διορισμένος από την κυβέρνηση Παπάγου, θέση από την οποία παραιτήθηκε τον επόμενο χρόνο. Στο τέλος του έτους έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Πολιτισμού στη Βενετία και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του θεάτρου Τέχνης του Κάρολου Κουν.

Το 1958, μετά από μία δεκαπενταετή περίπου περίοδο ποιητικής σιωπής, δημοσιεύτηκαν αποσπάσματα από το Άξιον Εστί στην Επιθεώρηση Τέχνης. Το έργο εκδόθηκε τον Μάρτιο του 1960 από τις εκδόσεις Ίκαρος, αν και φέρεται τυπωμένο τον Δεκέμβριο του 1959. Λίγους μήνες αργότερα απέσπασε για το Άξιον Εστί το Α΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης. Την ίδια περίοδο εκδόθηκαν και οι «Έξη και Μία Τύψεις για τον Ουρανό» (εκδόσεις Ίκαρος), ενώ στη Γερμανία εκδόθηκε επιλογή ποιημάτων του με τίτλο "Korper des Sommers". Ωστόσο, το

1960 "σημάδεψε" τον Οδυσσέα Ελύτη με ένα βαρύτατο διπλό πένθος, καθώς έχασε τη μητέρα του και τον αδελφό του Κωνσταντίνο.

Το 1961 με κυβερνητική πρόσκληση επισκέφτηκε τις Ηνωμένες Πολιτείες από τα τέλη Μαρτίου έως τις αρχές Ιουνίου. Τον επόμενο χρόνο μετά από ένα ταξίδι στη Ρώμη επισκέφτηκε τη Σοβιετική Ένωση, προσκεκλημένος μαζί με τον Ανδρέα Εμπειρίκο και τον Γιώργο Θεοτοκά.

Το 1964 ξεκίνησε η ηχογράφηση του μελοποιημένου Άξιον Εστί από τον Μίκη Θεοδωράκη, ενώ η συνεργασία του Ελύτη με τον συνθέτη είχε ξεκινήσει ήδη από το 1961. Το ορατόριο του Θεοδωράκη εντάχθηκε στο Φεστιβάλ Αθηνών και επρόκειτο αρχικά να παρουσιαστεί στο Ηρώδειο, ωστόσο το Υπουργείο Προεδρίας Κυβερνήσεως αρνήθηκε να το παραχωρήσει, με αποτέλεσμα ο Ελύτης και ο Θεοδωράκης να αποσύρουν το έργο, το οποίο παρουσιάστηκε τελικά στις 19 Οκτωβρίου στο κινηματοθέατρο Rex.

Το 1965 του απονεμήθηκε από τον Βασιλέα Κωνσταντίνο το παράσημο του Ταξιάρχου του Φοίνικος και το επόμενο διάστημα ολοκλήρωσε τη συλλογή δοκιμίων που θα συγκροτούσαν τα Ανοιχτά Χαρτιά. Παράλληλα πραγματοποίησε ταξίδια στη Σόφια, καλεσμένος της Ένωσης Βουλγάρων Συγγραφέων και στην Αίγυπτο. Μετά το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967, απείχε από τη δημοσιότητα ασχολούμενος κυρίως με τη ζωγραφική και την τεχνική του κολάζ, ενώ αρνήθηκε πρόταση να απαγγείλει ποιήματά του στο Παρίσι εξαιτίας της δικτατορίας που επικρατούσε. Στις 3 Μαΐου του 1969 εγκατέλειψε την Ελλάδα και εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, όπου ξεκίνησε τη συγγραφή της συλλογής Φωτόδεντρο.

Λίγους μήνες αργότερα επισκέφτηκε για ένα διάστημα την Κύπρο, ενώ το 1971 επέστρεψε στην Ελλάδα και τον επόμενο χρόνο αρνήθηκε να παραλάβει το "Μεγάλο Βραβείο Λογοτεχνίας" που είχε θεσπίσει η δικτατορία. Μετά την πτώση της

δικτατορίας, διορίστηκε πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ε.Ι.Ρ.Τ.(Εθνικό Ίδρυμα Ραδιοφωνίας Τηλεοράσεως) και μέλος για δεύτερη φορά του Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Θεάτρου (1974 - 1977). Κατά τα χρόνια που ακολούθησαν συνέχισε το πολύπλευρο πνευματικό του έργο. Το 1978 αναγορεύτηκε επίτιμος διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το Νόμπελ Λογοτεχνίας

Το 1979 τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Λογοτεχνίας. Η αναγγελία της απονομής του βραβείου από τη Σουηδική Ακαδημία έγινε στις 18 Οκτωβρίου "για την ποίησή

του, η οποία, με φόντο την ελληνική παράδοση, ζωντανεύει με αισθηματοποιημένη δύναμη και πνευματική καθαρότητα βλέμματος τον αγώνα του σύγχρονου ανθρώπου για ελευθερία και δημιουργικότητα", σύμφωνα με το σκεπτικό της απόφασης. Ο Ελύτης παρέστη στην καθιερωμένη τελετή απονομής του βραβείου στις 10 Δεκεμβρίου του 1979, παραλαμβάνοντάς το από τον βασιλιά Κάρλο Γουσταύο και γνωρίζοντας παγκόσμια δημοσιότητα. Τον επόμενο χρόνο κατέθεσε το χρυσό μετάλλιο και τα διπλώματα του βραβείου στο Μουσείο Μπενάκη. Την απονομή του Νόμπελ ακολούθησαν τιμητικές διακρίσεις εντός και εκτός Ελλάδας, μεταξύ αυτών και η απονομή φόρου τιμής σε ειδική συνεδρίαση της Βουλής των Ελλήνων, η αναγόρευσή του σε επίτιμο διδάκτορα του Πανεπιστημίου της Σορβόνης, η ίδρυση έδρας νεοελληνικών σπουδών με τίτλο "Έδρα Ελύτη" στο πανεπιστήμιο Rutgers του Νιου Τζέρσεϊ, καθώς και η απονομή του αργυρού μεταλλίου Benson από τη Βασιλική Φιλολογική Εταιρεία του Λονδίνου.

Μεταλλικό ανάγλυφο που εικονίζει τον Οδυσσέα Ελύτη, από τη Λότζια Ηρακλείου Κρήτης. Έργο του γλύπτη Γιάννη Παππά.

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του

Ο ίδιος είχε δεξιές πολιτικές αντιλήψεις. Παρόλα αυτά αρνήθηκε την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας να συμπεριληφθεί στο ψηφοδέλτιο των βουλευτών Επικρατείας, παραμένοντας πιστός στην αρχή του να μην αναμιγνύεται ενεργά στην πολιτική πρακτική. Το 1977 αρνήθηκε επίσης την αναγόρευσή του ως Ακαδημαϊκού. Το 1993 αποφάσισε να "βαπτίσει" το νέο κόμμα του στενού του φίλου και μετέπειτα Πρωθυπουργού, Αντώνη Σαμαρά, την Πολιτική Άνοιξη.

Το 1995 ο Σαμαράς πρότεινε τον Ελύτη για Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Πρόταση η οποία απορρίφθηκε εν τέλει από τον ποιητή.

Πέθανε στις 18 Μαρτίου του 1996 από νόσο του λεμφικού ιστού σε ηλικία 85 ετών. Η κηδεία του έγινε στο Α' Νεκροταφείο Αθηνών σε στενό κύκλο όπως είχε ζητήσει ο ίδιος.

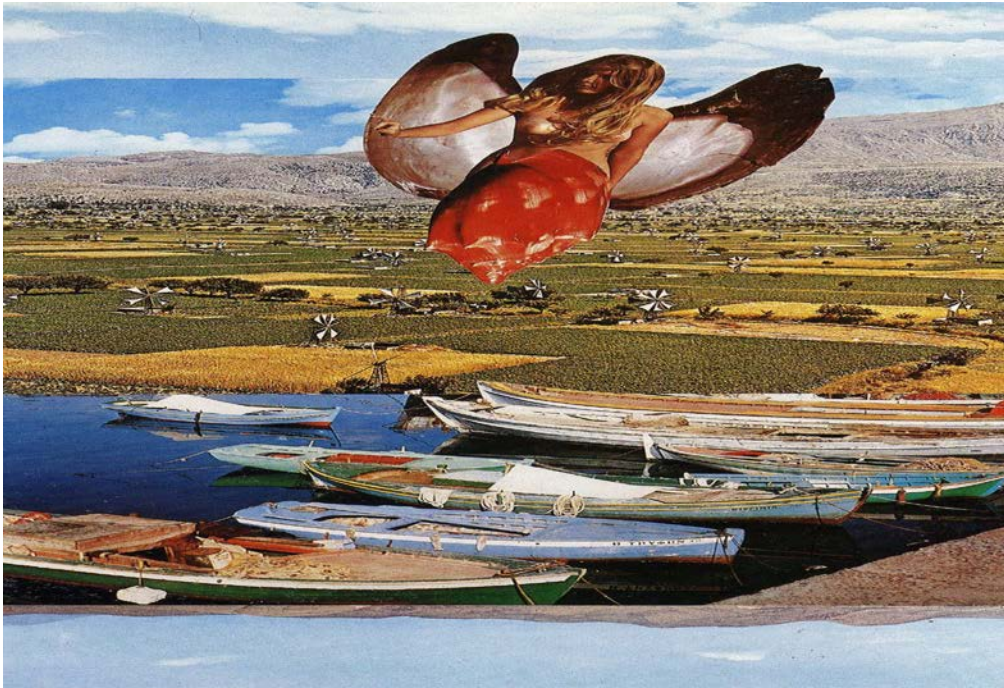
ΈΡΓΟ

Ο Οδυσσέας Ελύτης αποτέλεσε έναν από τους τελευταίους εκπροσώπους της λογοτεχνικής γενιάς του '30, ένα από τα χαρακτηριστικά της οποίας υπήρξε το ιδεολογικό δίλημμα ανάμεσα στην ελληνική παράδοση και τον ευρωπαϊκό μοντερνισμό. Ο ίδιος ο Ελύτης χαρακτήριζε τη δική του θέση στη γενιά αυτή ως παράξενη σημειώνοντας χαρακτηριστικά: "από το ένα μέρος ήμουν ο στερνός μιας γενιάς, που έσκυβε στις πηγές μιας ελληνικότητας, κι απ' την άλλη ήμουν ο πρώτος μιας άλλης που δέχονταν τις επαναστατικές θεωρίες ενός μοντέρνου κινήματος". Το έργο του έχει επανειλημμένα συνδεθεί με το κίνημα του υπερρεαλισμού, αν και ο Ελύτης διαφοροποιήθηκε νωρίς από τον "ορθόδοξο" υπερρεαλισμό που ακολούθησαν σύγχρονοί του ποιητές, όπως ο Ανδρέας Εμπειρίκος, ο Νίκος Εγγονόπουλος ή ο Νικόλαος Κάλας. Επηρεάστηκε από τον υπερρεαλισμό και δανείστηκε στοιχεία του, τα οποία ωστόσο αναμόρφωσε σύμφωνα με το προσωπικό του ποιητικό όραμα, άρρηκτα συνδεδεμένο με το λυρικό στοιχείο και την ελληνική λαϊκή παράδοση. Οι επιρροές από τον υπερρεαλισμό διακρίνονται ευκολότερα στις δύο πρώτες ποιητικές συλλογές του Προσανατολισμοί (1940) και Ήλιος ο πρώτος (1943).

Μία από τις κορυφαίες δημιουργίες του υπήρξε το ποίημα Το Άξιον Εστί (1959), έργο με το οποίο ο Ελύτης διεκδίκησε θέση στην εθνική λογοτεχνία, προσφέροντας ταυτόχρονα μία «συλλογική μυθολογία» και ένα «εθνικό έργο». Η λογοτεχνική κριτική υπογράμμισε την αισθητική αξία του, καθώς και την τεχνική του αρτιότητα. Η γλώσσα του επαινέθηκε για την κλασσική ακρίβεια της φράσης ενώ η αυστηρή δόμησή του χαρακτηρίστηκε ως άθλος που «δεν αφήνει να διαφανεί πουθενά ο παραμικρός βιασμός της αυθόρμητης έκφρασης». Τον «εθνικό» χαρακτήρα του Άξιον Εστί υπογράμμισαν μεταξύ άλλων ο Δ.Ν. Μαρωνίτης και ο Γ.Π. Σαββίδης, ο οποίος σε μία από τις πρώτες κριτικές του ποιήματος διαπίστωσε πως ο Ελύτης δικαιούνταν το επίθετο «εθνικός», συγκρίνοντας το έργο του με αυτό του Σολωμού, του Παλαμά και του Σικελιανού.

Η μεταγενέστερη πορεία του Ελύτη υπήρξε πιο ενδοστρεφής, επιστρέφοντας στον αισθησιασμό της πρώιμης περιόδου του και σε αυτό που ο ίδιος ο Ελύτης αποκαλούσε ως έκφραση μιας «μεταφυσικής του φωτός. Ιδιόμορφο, αλλά και ένα από τα σημαντικότερα έργα του Ελύτη, μπορεί να χαρακτηριστεί το σκηνικό ποίημα Μαρία Νεφέλη (1978), στο οποίο χρησιμοποιεί - για πρώτη φορά στην ποίησή του - την τεχνική του κολάζ.

Πέρα από το ποιητικό του έργο, ο Ελύτης άφησε σημαντικά δοκίμια, συγκεντρωμένα στους τόμους Ανοιχτά Χαρτιά (1974) και Εν Λευκώ (1992), καθώς και αξιόλογες μεταφράσεις ευρωπαϊών ποιητών και θεατρικών συγγραφέων.

ΕΡΓΟΓΡΑΦΙΑ

Ποιητικές συλλογές και μεμονωμένα ποιήματα:

- Προσανατολισμοί, Αθήνα 1936
- Οι κλεψύδρες του αγνώστου, Θεσσαλονίκη 1937
- Σποράδες, 1938
- Ήλιος ο Πρώτος, Αθήνα 1943
- Άσμα ηρωικό και πένθιμο για τον χαμένο ανθυπολοχαγό της Αλβανίας, Αθήνα 1962
- Ποίημα Ωδή στον Πικασσό, , 1948
- Το Άξιον Εστί, Αθήνα 1959
- Έξι και μία τύψεις για τον ουρανό, Αθήνα 1960
- Ποίημα Μικρόν Ανάλογον για τον Ν. Χατζηκυριάκο Γκίκα, 1960
- Ποιήματα Ψαλμός και Ψηφιδωτό για μian άνοιξη στην Αθήνα, Δώδεκα Νήσων Άγγελος και Της Σελήνης της Μυτιλήνης, 1965
- Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας, Αθήνα 1971
- Το Φωτόδεντρο και η Δέκατη Τέταρτη Ομορφιά, Αθήνα 1971
- Ποίημα Θάνατος και ανάστασις του Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, τυπωμένος στο εξωτερικό, 1971
- Το Μονόγραμμα, Αθήνα 1972
- Τα Ρω του Έρωτα, Αθήνα 1972
- Ποίημα Villa Natacha, Θεσσαλονίκη 1973

- **Φυλλομάντης**, 1973
- **Ο ζωγράφος Θεόφιλος**, 1973
- **Ποίημα Αιώνος Είδωλον**, Αθήνα 1973
- **Τα Ετεροθαλή**, Αθήνα 1974. Περιέχει όλα τα ως τότε ποιήματα - δημοσιευμένα ή ανέκδοτα - που είχαν μείνει έξω από τις ενότητες των άλλων ποιητικών συλλογών
- **Ανοιχτά χαρτιά**, 1974
- **Η καλωσύνη στις λυκοποριές**, Αθήνα 1/1947
- **Η μαγεία του Παπαδιαμάντη**, 1977
- **Μαρία Νεφέλη**, Αθήνα 1978
- **Τρία ποιήματα με σημαία ευκαιρίας**, Αθήνα 1982
- **Ωδή στην Σαντορίνη**, Αθήνα, 1984
- **Ημερολόγιο ενός αθέατου Απριλίου**, Αθήνα 1984
- **Ο μικρός ναυτίλος**, Αθήνα 1985
- **Δημόσια και ιδιωτικά**, 1990
- **Ιουλίου Λόγος**, Αθήνα 1991
- **Τα ελεγεία της Οξώπετρας**, Αθήνα 1991
- **Η ποδηλάτισσα**, Αθήνα 1991
- **Εν λευκώ**, 1992
- **Δυτικά της λύπης**, Αθήνα 1995
- **Ο κήπος με τις αυταπάτες**, 1995
- **Εκ του πλησίον**, Αθήνα 1998 (μεταθανάτια έκδοση)

Δοκίμια

- **Η αληθινή φυσιογνωμία και η λυρική τόλμη του Ανδρέα Κάλβου**, Νέα Εστία, Αθήνα 1946
- **Ο ζωγράφος Θεόφιλος**, Αστερίας, Αθήνα 1973
- **Ανοιχτά χαρτιά**, Αστερίας, Αθήνα 1974
- **Η μαγεία του Παπαδιαμάντη**, Ερμείας, Αθήνα 1976
- **Σηματολόγιον**, Ερμείας, Αθήνα 1977[20]
- **Αναφορά στον Ανδρέα Εμπειρίκο**, Τραμ, Θεσσαλονίκη 1979
- **Ιδιωτική οδός**, Ύψιλον/Βιβλία, Αθήνα 1989
- **Τα δημόσια και τα ιδιωτικά**, Ίκαρος, Αθήνα 1990
- **Εν λευκώ**, Ίκαρος, Αθήνα 1992
- **Ο κήπος με τις αυταπάτες**, Ύψιλον/Βιβλία, Αθήνα 1995

Μεταφράσεις

- Πωλ Ελυάρ, Ποιήματα, περιοδικό «Τα Νέα Γράμματα», Αθήνα 3/1936
- Πωλ Ελυάρ, Δημόσιο Ρόδο, περιοδικό «Τα Νέα Γράμματα», Αθήνα 11/1936
- Pierre Jean Jouve, Ποιήματα I-XXVII, περιοδικό «Τα Νέα Γράμματα», Αθήνα 12/1938

- Ζαν Ζιρωντού, Νεράιδα - Ονειρόδραμα σε τρεις πράξεις, Εταιρία Σπουδών Σχολής Μωραΐτη, Αθήνα 1973
- Μπέρτολτ Μπρεχτ, Ο κύκλος με την κιμωλία, Εταιρία Σπουδών Σχολής Μωραΐτη, Αθήνα 1974 (Επανακυκλοφορεί από Ύψιλον/θέατρο, Αθήνα 2010)
- Δεύτερη γραφή (Αρτύρ Ρεμπό, Κόμης του Λοτρεαμόν, Πωλ Ελνάρ, Pierre Jean Jouve, Giuseppe Ungaretti, Φεντερίκο Γκαρθία Λόρκα, Μαγιακόφσκι), Ίκαρος, Αθήνα 1976
- Σαπφώ, Ίκαρος, Αθήνα 1984
- Απόστολος Ιωάννης, Η Αποκάλυψη, Ύψιλον/Βιβλία, Αθήνα 1985
- Κριναγόρας, Ύψιλον/Βιβλία, Αθήνα 1987
- Ζαν Ζενέ, Οι Δούλες, Ύψιλον/Βιβλία, Αθήνα 1994

ΜΕΛΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

- «Άξιον Εστί», Μίκης Θεοδωράκης Της δικαιοσύνης Ήλιε νοητέ
- Ένα το χελιδόνι
- Μικρές Κυκλάδες Του μικρού Βοριά, Μίκης Θεοδωράκης
- Η Μάγια, Μίκης Θεοδωράκης
- Τα Ρω του Έρωτα Το θαλασσινό τριφύλλι, Λίνος Κόκοτος
- Η πεντάμορφη στον κήπο, Γιώργος Κουρουπός
- Η νεροσταγόνα, Θόδωρος Αντωνίου
- Με την πρώτη σταγόνα της βροχής, Μάνος Χατζιδάκις
- Ο Ήλιος ο ηλιάτορας, Δημήτρης Λάγιος
- «Προσανατολισμοί», Ηλίας Ανδριόπουλος - Οδυσσέας Ελύτης, δίσκος (1984)
- Ο Ήλιος ο ηλιάτορας, Ζαράνης Πέτρος
- Ο Αύγουστος, Ζαράνης Πέτρος
- Η Τελετή

ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΟΔΥΣΣΕΑ ΕΛΥΤΗ

Ο διαχρονικός τρόπος συγγραφής του μεγάλου ποιητή διακρίνεται για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του. Χαρακτηριστικά τα οποία έχουν αναγνωριστεί τόσο από κορυφαίους μελετητές όσο και απλούς αναγνώστες. Χαρακτηριστικά που αναγνωρίστηκαν και συνεχίζουν να αναγνωρίζονται. Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα παρακάτω:

- Χρήση χαρακτηριστικών σύμβολων , φως, θάλασσα, ήλιος όπου η μαγεία της φύσης και του φωτός δίνονται στην μεταφυσική τους διάσταση. *
- Έντονη η λατρεία του ελληνικού στοιχείου (γλώσσα, παράδοση, ήθη, ορθοδοξία, ελληνική φύση, πολιτισμός, ιστορία). Μέσα στο έργο του προβάλλει ένας διαχρονικός ελληνισμός. Γι' αυτό και η εμμονή του στην γλώσσα, που είναι το κατ' εξοχήν στοιχείο της συνέχειας, της αντοχής και της φυλετικής ταυτότητας. *
- Μεγάλη εικονογραφική φαντασία και εικονοκλαστική δύναμη, μετασχηματισμός της εσωτερικής και εξωτερικής πραγματικότητας σε εικόνες.
- Έντονη η εφηβική αισιοδοξία που διακατέχει τον ποιητή
- Χρήση γλώσσας συναισθηματικά φορτισμένης, εμπλουτισμένης με τολμηρούς συνδυασμούς λέξεων.
- Έντονη επιρροή από: τα ομηρικά έπη, την αρχαία ελληνική λυρική ποίηση, την ποίηση του Σολωμού, του Κάλβου και του Καβάφη, τη βυζαντινή υμνογραφία και το Ευαγγέλιο, τη δημοτική ποίηση, τον γαλλικό υπερρεαλισμό.
- Χαλαρή λογική αλληλουχία
- Περιορισμένη στίξη

*Για τον Ελύτη η Ελλάδα είναι η συνεχής και αδιάκοπη αντίληψη που προκύπτει από την αρχαία κληρονομιά και τη βυζαντινή περίοδο, από τη λαϊκή παράδοση και τη σύγχρονη ιστορία ακόμα κι από τη γεωγραφική έκταση και μορφολογία. Αρχαία κείμενα, θρησκεία, παραδόσεις αναφέρονται και ενώνονται μέσα από τη μεταφυσική του ήλιου, την δύναμη του αιγαιακού φωτός που αποκαλύπτει αυτήν την αέναη κίνηση του πνεύματος που δυναμικά ξεκινά από τον Όμηρο για να συνεχίζει και σήμερα να συλλαμβάνει αλήθειες πρωτογενείς , ανθρωπιστικές, δίκαιες, απελεύθερες.

Στίχοι από μελοποιημένα ποιήματα του Οδυσσέα Ελύτη

Ποιητική συλλογή: Τα ρω του έρωτα

Το θαλασσινό τριφύλλι

Μια φορά στα χίλια χρόνια

του πελάγου τα τελώνια

μες στα σκοτεινά τα φύκια

μες τα πράσινα χαλίκια.

Το φυτεύουνε και βγαίνει

πριν ο ήλιος ανατείλει
το μαγεύουνε και βγαίνει
το θαλασσινό τριφύλλι.

Το θαλασσινό τριφύλλι ποιος
θα βρει να μου το στείλει.
Ποιος θα βρει να μου το στείλει
το θαλασσινό τριφύλλι.

Μια φορά στα χίλια χρόνια
κελαηδούν αλλιώς τ' αηδόνια.
Δε γελάνε μήτε κλαίνε,
μόνο λένε μόνο λένε.

Μια φορά στα χίλια χρόνια
γίνεται η αγάπη αιώνια.
Να 'χεις τύχη να 'χεις τύχη
κι η χρονιά να σου πετύχει.

Το θαλασσινό τριφύλλι ποιος
θα βρει να μου το στείλει.
Ποιος θα βρει να μου το στείλει
το θαλασσινό τριφύλλι.

Η Μάγια

Η Πούλια πόχει εφτά παιδιά
μέσ' απ' τους ουρανούς περνά.

Κάποτε λίγο σταματά
στο φτωχικό μου και κοιτά.

Γεια σας τι κάνετε; Καλά;
Καλά. Πώς είναι τα παιδιά;
Τι να σας πω εκεί ψηλά τα
τρώει τ' αγιάζι κι η ερημιά.

Γι αυτό πικραίνεσαι κυρά,
δε μου τα φέρνεις εδωνά;
Ευχαριστώ μα `ναι πολλά
θα σου τη φάνε τη σοδειά.

Δώσε μου καν την πιο μικρή
τη Μάγια την αστραφτερή.
Πάρ' την κι έχε λοιπόν στο νου
πως θά `σαι ο άντρας τ' ουρανού.

Είπε, και πριν βγάλω μιλιά
μου την καρφώνει στα μαλλιά

Λάμπουνε γύρω τα βουνά,
τα χέρια μου βγάνουν φωτιά.
Κι η Πούλια πόχει εφτά παιδιά
φεύγει και μ' αποχαιρετά.

Του μικρού βοριά

Του μικρού βοριά παράγγειλα, να `ναι καλό παιδάκι

Μη μου χτυπάει πορτόφυλλα και το παραθυράκι

Γιατί στο σπίτι π' αγρυπνώ, η αγάπη μου πεθαίνει

και μες στα μάτια την κοιτώ, που μόλις ανασαίνει

Γεια σας περβόλια, γεια σας ρεματιές

Γεια σας φιλιά και γεια σας αγκαλιές

Γεια σας οι κάβοι κι οι ξανθοί γιαλοί

Γεια σας οι όρκοι οι παντοτινοί

Με πνίγει το παράπονο, γιατί στον κόσμο αυτόνα

τα καλοκαίρια τα `χασα κι έπεσα στον χειμώνα

Σαν το καράβι π' άνοιξε τ' άρμενα κι αλαργεύει

βλέπω να χάνονται οι στεριές κι ο κόσμος λιγοστεύει

Ποιητική συλλογή: Άξιον εστί

Ένα το χελιδόνι

Ένα το χελιδόνι κι η άνοιξη ακριβή

για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή

Θέλει νεκροί χιλιάδες να `ναι στους τροχούς

Θέλει κι οι ζωντανοί να δίνουν το αίμα τους.

Θε μου Πρωτομάστορα μ' έχτισες μέσα στα βουνά

Θε μου Πρωτομάστορα μ' έκλεισες μες στη θάλασσα!

Πάρθηκεν από μάγους το σώμα του Μαγιού

Το ἔχουνε θάψει σ' ένα μνήμα του πέλαγου

σ' ένα βαθύ πηγάδι το ἔχουνε κλειστό

μύρισε το σκοτάδι κι ὅλη η ἀβυσσος

Θε μου Πρωτομάστορα μέσα στις πασχαλιές και Συ

Θε μου Πρωτομάστορα μύρισες την Ανάσταση

Η πορεία προς το μέτωπο

Ξημερώνοντας τ' Ἀγιαννιού, με τὴν αὔριο τῶν Φώτων, λάβαμε τὴ διαταγὴ νὰ κινήσουμε πάλι μπροστά, γιὰ τὰ μέρη ὅπου δὲν ἔχει καθημερινὲς καὶ σκόλες. Ἔπρεπε, λέει, νὰ πιάσουμε τὶς γραμμὲς ποὺ κρατούσανε ὡς τότε οἱ Ἀρτινοί, ἀπὸ Χειμάρρα ὡς Τεπελένι. Λόγω ποὺ ἐκεῖνοι πολεμοῦσανε ἀπ' τὴν πρώτη μέρα, συνέχεια, κι εἶχαν μείνει σχεδὸν οἱ μισοὶ καὶ δὲν ἀντέχανε ἄλλο.

Νύχτα πάνω στὴ νύχτα βαδίζαμε ἀσταμάτητα, ἓνας πίσω ἀπ' τὸν ἄλλο, ἴδια τυφλοί. Μὲ κόπο ξεκολλῶντας τὸ ποδάρι ἀπὸ τὴ λάσπη, ὅπου, φορές, ἐκαταβούλιαζε ἴσαμε τὸ γόνατο. Ἐπειδὴ τὸ πιὸ συχνὰ ψιχάλιζε στοὺς δρόμους ἔξω, καθὼς μὲς στὴν ψυχὴ μας. Καὶ τὶς λίγες φορές ὅπου κάναμε στάση νὰ ξεκουραστοῦμε, μήτε ποὺ ἀλλάζαμε κουβέντα, μονάχα σοβαροὶ κι ἀμίλητοι, φέγγοντας μ' ἓνα μικρὸ δαδί, μία-μία ἐμοιραζόμασταν τὴ σταφίδα. Ἡ φορές πάλι, ἂν ἦταν βολετό, λύναμε βιαστικὰ τὰ ροῦχα καὶ ξυνόμασταν με λύσσα ὥρες πολλές, ὅσο νὰ τρέξουν τὰ αἵματα. Τι μας εἶχε ἀνέβει ἡ ψεῖρα ὡς τὸ λαιμό, κι ἦταν αὐτό πιο κι ἀπ' τὴν κούραση ἀνυπόφερτο. Τέλος, κάποτε ἀκουγότανε στὰ σκοτεινὰ ἢ σφυρίχτρα, σημάδι ὅτι κινουῖσαμε, καὶ πάλι σὰν τὰ ζὰ τραβοῦσαμε μπροστὰ νὰ κερδίσουμε δρόμο, πριχοῦ ξημερώσει καὶ μας βάλουνε στόχο τ'ἀεροπλάνα. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν κάτεχε ἀπὸ στόχους ἢ τέτοια, κι ὅπως το ἔχε συνήθειο του, στὴν ἴδια πάντοτε ὥρα ξημέρωνε τὸ φῶς.

Κι ὅτι ἤμασταν σιμὰ πολὺ στὰ μέρη ὅπου δὲν ἔχει καθημερινὲς καὶ σκόλες, μήτε ἀρρώστους καὶ γερούς, μήτε φτωχοὺς καὶ πλούσιους, το καταλαβαίναμε. Γιατί κι ὁ βρόντος πέρα, κάτι σὰν πίσω ἀπ' τὰ βουνά, δυνάμωνε ὁλοένα, τόσο ποὺ καθαρὰ στὸ τέλος νὰ διαβάζουμε τὰ ἀργό καὶ τὸ βαρὺ τῶν κανονιῶν, τὸ ξερὸ καὶ τὸ γρήγορο τῶν πολυβόλων. Ὑστερα καὶ γιὰ τὸ ὁλοένα πιὸ συχνά, τύχαινε τώρα ν' ἀπαντοῦμε, ἀπ' τ' ἄλλο μέρος νὰ ἔρχονται, οἱ ἀργὲς οἱ συνοδεῖες με τοὺς λαβωμένους. Ὅπου ἀπιθώνανε χάμου τὰ φορεῖα οἱ νοσοκόμοι, με τὸν κόκκινο σταυρὸ στὸ περιβραχιόνιο, φτύνοντας

μέσα στις παλάμες, και τὸ μάτι τους ἄγριο γιὰ τσιγάρο. Κι ὅπου σὰν ἀκούγανε γιὰ πὺλ τραβούσαμε, κουνούσαν τὸ κεφάλι, ἀρχινῶντας ἱστορίες γιὰ σημεῖα καὶ τέρατα. Ὅμως ἐμεῖς τὸ μόνο πὺλ προσέχαμε ἦταν ἐκεῖνες οἱ φωνές μέσα στὰ σκοτεινά, πὺλ ἀνέβαιναν, καυτὲς ἀκόμη ἀπὸ τὴν πίσσα τοῦ βυθοῦ ἢ τὸ θειάφι. "Ὅι, ὅι μάνα μου", "ὅι, ὅι μάνα μου", καὶ κάποτε, πὺλ σπάνια, ἓνα πνιχτὸ μουσούνισμα, ἴδιο ροχαλητό, πὺλ ἔλεγε, ὅσοι ξέρανε, εἶναι αὐτός ὁ ρόγχος τοῦ θανάτου.

Ἦταν φορὲς πὺλ ἐσέρνανε μαζί τους κι αἰχμαλώτους, μόλις πιασμένους λίγες ὥρες πρίν, στὰ ξαφνικὰ γιουρούσια πὺλ κάναν τὰ περίπολα. Βρωμούσανε κρασί τὰ χνώτα τους, κι οἱ τσέπες τους γιομάτες κονσέρβα ἢ σοκολάτες. Ὅμως ἐμεῖς δὲν εἴχαμε, ὅτι κομμένα τὰ γιοφύρια πίσω μας, καὶ τὰ λίγα μουλάρια μας κι ἐκεῖνα ἀνήμερα μέσα στὸ χιόνι καὶ στὴ γλιστράδα τῆς λασπουριᾶς.

Τέλος κάποια φορὰ, φανήκανε μακριὰ οἱ καπνοὶ πὺλ ἀνέβαιναν μεριές-μεριές, κι οἱ πρῶτες στὸν ὀρίζοντα κόκκινες, λαμπερὲς φωτοβολίδες.

Ἀνοίγω τὸ στόμα μου

Ἀνοίγω τὸ στόμα μου κι ἀναγαλλιάζει τὸ πέλαγος
καὶ παίρνει τὰ λόγια μου στις σκοτεινὲς του τις σπηλιές
καὶ στις φώκιες τις μικρὲς τα ψιθυρίζει
τις νύχτες που κλαῖν των ἀνθρώπων τα βάσανα.

Χαράζω τις φλέβες μου καὶ κοκκινίζουν τα ὄνειρα
καὶ τσέρκουλα γίνονται στις γειτονιὲς των παιδιῶν
καὶ σεντόνια στις κοπέλες που ἀγρυπνοῦνε
κρυφὰ γιὰ ν' ἀκούν των ἐρώτων τα θαύματα.

Τῆς δικαιοσύνης ἡλίου νοητέ

Τῆς δικαιοσύνης ἡλίου νοητέ
καὶ μυρσίνη συ δοξαστική
μὴ παρακαλῶ σας μὴ
λησμονάτε τὴ χώρα μου!

Αετόμορφα έχει τα ψηλά βουνά
στα ηφαίστεια κλήματα σειρά
και τα σπίτια πιο λευκά
στου γλαυκού το γειτόνεμα!

Τα πικρά μου χέρια με τον κεραυνό
τα γυρίζω πίσω απ' τον καιρό
τους παλιούς μου φίλους καλώ
με φοβέρες και μ' αίματα!

Ποιητική συλλογή: Ο Ήλιος ο Ηλιάτορας

Το βαπόρι

Βαπόρι στολισμένο βγαίνει στα βουνά
κι αρχίζει τις μανούβρες "βίρα μάινα"
την άγκυρα φουντάρει στις κουκουναριές
φορτώνει φρέσκο αέρα κι απ' τις δυο μεριές

Είναι από μαύρη πέτρα κι είναι απ' όνειρο
κι έχει λοστρόμο αθώο ναύτη πονηρό
από τα βάθη φτάνει στους παλιούς καιρούς
βάσανα ξεφορτώνει κι αναστεναγμούς

Έλα Χριστέ και Κύριε λέω κι απορώ

τέτοιο τρελό βαπόρι τρελοβάπορο
χρόνους μας ταξιδεύει δε βουλιάσαμε
χίλιους καπεταναίους τους αλλάξαμε

Κατακλυσμούς ποτέ δε λογαριάσαμε
μπήκαμε μες στα όλα και περάσαμε
κι έχουμε στο κατάρτι μας βιγλάτορα
παντοτινό τον Ήλιο τον Ηλιάτορα

Ήλιε μου και τρισήλιε μου

Βότσαλο μέσα στα νερά
του κοριτσιού η αποθυμιά

Κύκλοι και πώς ανοίγουνε
και με τα σένα σμίγουνε

ψηλά στη γλάστρα του βουνού
χρυσό γεράνι τ' ουρανού

Ήλιε μου και τρισήλιε μου
ένα σου λόγο στείλε μου.

Ε σεις στεριές και θάλασσες

Ε σεις στεριές και θάλασσες
τ' αμπέλια κι οι χρυσές ελιές
ακούτε τα χαμπέρια μου
μέσα στα μεσημέρια μου

"Σ' όλους τους τόπους κι αν γυρνώ
μόνον ετούτον αγαπώ!"

Από τη μέση του εγκρεμού
στη μέση του άλλου πελάγου

"Σ' όλους τους τόπους κι αν γυρνώ
μόνον ετούτον αγαπώ!"

Με τα μικρά χαμίνια του
καβάλα στα δελφίνια του
με τις κοπέλες τις γυμνές
που καίγονται στις αμμουδιές

Πηγές και Βιβλιογραφία

1. Εγκυκλοπαίδεια ΔΟΜΗ, τόμος 8
2. Ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ
(https://el.wikipedia.org/wiki/Οδυσσέας_Ελύτης)
3. Ηλεκτρονική ιστοσελίδα Σαν Σήμερα.gr(www.sansimera.gr/biographies/557)
4. Ηλεκτρονική ιστοσελίδα stixoi.info
(www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=index&sort=alpha...)
5. Ηλεκτρονικό ιστολόγιο Φωτόδεντρο (fotodendro.blogspot.com/2012/02/blog-post_12.html)
6. Ηλεκτρονική ιστοσελίδα [www. odyssey.com](http://www.odyssey.com)
(www.odyssey.com.cy/main/default.aspx?tabID=145&itemID...mid..)

ΝΙΚΟΣ ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΩΝ ΘΑΛΑΣΣΩΝ

ΟΜΑΔΑ:

Νίκας Σταμάτης

Παπαγεωργίου Στέλιος

Τζουμανέκας Γιώργος

➤ Βιογραφία

Ο Νίκος Καββαδίας γεννήθηκε στις 11 Ιανουαρίου 1910 στο Νικόλσκι Οουσουρίσκι, μια επαρχιακή πόλη της περιοχής του Χαρμίνσκη Μαντζουρία, από γονείς Κεφαλονίτες, το Χαρίλαο Καββαδία και τη Δωροθέα Αγγελάτου της γνωστής οικογένειας εφοπλιστών της Κεφαλονιάς. Σ' αυτή τη μικρή Ρωσική πόλη, γεννιούνται και άλλα δυο παιδιά: η Τζένια (Ευγενία) κι ο Μήκας (Δημήτρης). Ο πατέρας Χαρίλαος Καββαδίας διατηρούσε γραφείο γενικού εμπορίου διακινώντας μεγάλες ποσότητες εμπορευμάτων με κύριο πελάτη τον τσαρικό στρατό.

Το 1914, με το ξέσπασμα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η οικογένεια έρχεται στην Ελλάδα κι εγκαθίσταται στο Αργοστόλι, ενώ ο πατέρας επιστρέφει στις επιχειρήσεις του στη Ρωσία, όπου καταστρέφεται οικονομικά. Το 1917, κατά τη διάρκεια της Οκτωβριανής Επανάστασης, φυλακίζεται. Γυρίζει και πάλι στην Ελλάδα το 1921, τσακισμένος και ανίκανος να προσαρμοσθεί στην ελληνική πραγματικότητα.

Μετά το Αργοστόλι, η οικογένεια εγκαθίσταται στον Πειραιά. Ο Καββαδίας πηγαίνει στο Δημοτικό κι είναι συμμαθητής με το Γιάννη Τσαρούχη. Διαβάζει Ιούλιο Βερν και διάφορα βιβλία περιπέτειας. Στο Γυμνάσιο γνωρίζεται με το συγγραφέα και ιατρό του Πολεμικού Ναυτικού Παύλο Νιρβάνα. Δεκαοκτώ ετών, αρχίζει να δημοσιεύει ποιήματα στο περιοδικό της Μεγάλης Ελληνικής Εγκυκλοπαίδειας με το ψευδώνυμο Πέτρος Βαλχάλας.

Τελειώνοντας το Γυμνάσιο, δίνει εξετάσεις στην Ιατρική Σχολή. Όμως την ίδια περίοδο πεθαίνει ο πατέρας του και αναγκάζεται να εργαστεί σε ναυτικό γραφείο. Συνεχίζει όμως να συνεργάζεται με διάφορα φιλολογικά περιοδικά. Το Νοέμβριο του 1928, ο Καββαδίας βγάζει ναυτικό φυλλάδιο και μπαρκάρει ως "ναυτόπαις" τον επόμενο χρόνο στο φορτηγό "Άγιος Νικόλαος".

Το 1934, η οικογένεια μετακομίζει από τον Πειραιά στην Αθήνα. Το σπίτι της γίνεται τόπος συγκέντρωσης λογοτεχνών, ζωγράφων και ποιητών. Ο Καββαδίας την εποχή εκείνη περιγράφεται ως ένας λιγομίλητος απλός άνθρωπος, ατημέλητος, χαριτωμένος, εγκάρδιος, με ανεξάντλητο χιούμορ, αγαπητός στους πάντες. Το 1938 στρατεύεται και υπηρετεί στην Ξάνθη με την ειδικότητα του ημιονηγού, ενώ το 1939 παίρνει το δίπλωμα του ραδιοτηλεγραφετή κατωτέρας τάξεως. Στον πόλεμο του '40 φεύγει για την Αλβανία, όπου υπηρετεί αρχικά ως ημιονηγός τραυματιοφορέας και αργότερα, λόγω της ειδικότητάς που είχε ως ασυρματιστής, χρησιμοποιείται στο σταθμό υποκλοπής της III Μεραρχίας.

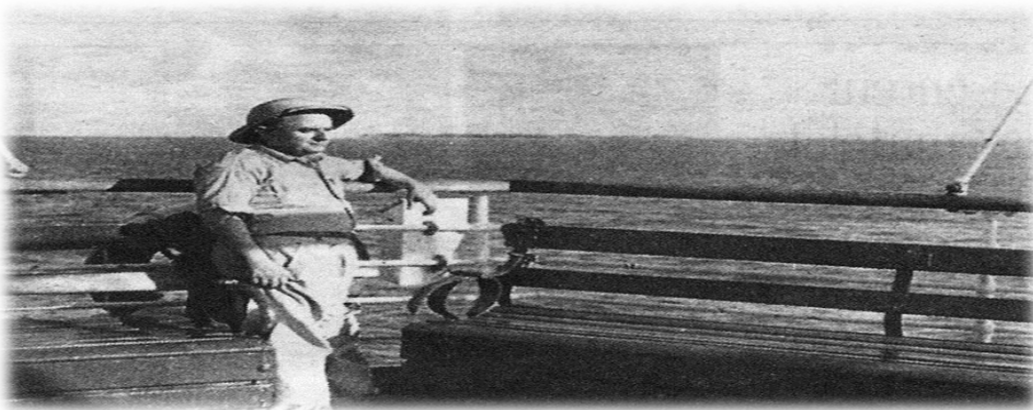
Στη διάρκεια της Κατοχής, ο Καββαδίας περνάει στις γραμμές της Εθνικής Αντίστασης και γίνεται μέλος του ΕΑΜ. Την ίδια ακριβώς περίοδο γίνεται και μέλος του ΚΚΕ. Εντάσσεται, επιπλέον, στην Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών, παρά το

γεγονός ότι είχε τυπώσει τότε μόνο ένα βιβλίο, το Μαραμπού, ενώ το όριο ήταν τα τρία βιβλία. Είναι όμως ενεργός λογοτεχνικά, γράφοντας ποιήματα, ορισμένα εξ αυτών αντιστασιακά, με πιο χαρακτηριστικό το ποίημα "Στον τάφο του ΕΠΟΝίτη". Στις αρχές του 1945 γίνεται επικεφαλής του ΕΑΜ Λογοτεχνών-Ποιητών, θέση την οποία παραχωρεί στις 6 Οκτώβρη του ίδιου έτους στον Νικηφόρο Βρεττάκο, εξαιτίας της αναχώρησής του από την Ελλάδα με το πλοίο "Κορινθία". Η ασφάλεια τού έδωσε άδεια, καθώς θεωρείτο ανενεργός κομμουνιστής.

Από το 1954 μέχρι και το 1974, ταξιδεύει διαρκώς με πολύ μικρά διαλείμματα. Μέσα στη χρονική αυτή περίοδο, τα πιο σημαντικά γεγονότα στη ζωή του ποιητή αφορούν το θάνατο του πιο μικρού του αδερφού, Αργύρη, το 1957, την κυκλοφορία της «Βάρδιας» στα γαλλικά το 1959, την επανέκδοση του «Μαραμπού» και του «Πούσι» το 1961 από τις εκδόσεις Γαλαξίας, το θάνατο της μητέρας του το 1965 και τη γέννηση του Φίλιππου το 1966, γιου της ανιψιάς του Έλγκας.

Κατά τη διάρκεια των ταξιδιών του, και συγκεκριμένα το 1954, συνέβη το εξής περιστατικό: Ενώ ο ποιητής εργαζόταν σε "ποστάλι" (καράβι μικρών αποστάσεων, επιβατηγό), ταξίδεψε με το καράβι του ο Γιώργος Σεφέρης. Τόσο κατά την τυπική υποδοχή των ταξιδιωτών, όσο και κατά τη διάρκεια του ταξιδιού, ο Σεφέρης δεν μπήκε καν στη διαδικασία να χαιρετίσει τον Καββαδία. Το γεγονός πίκρανε ιδιαίτερα τον Καββαδία, που θεωρούσε ότι η λογοτεχνική γενιά του '30, στην οποία ανήκε και ο ίδιος, τον υποτιμούσε.

➤ Ποίηση

Η ποίηση του είναι καθαρά βιωματική. Η θάλασσα αποτέλεσε την πηγή έμπνευσης. Τα ποιήματα του χαρακτηρίζονται από ιδιοματισμούς ξεφεύγοντας από την παραδοσιακή νεοελληνική ποίηση: Εξωτισμός, κοσμοπολιτισμός, υπερρεαλισμός, στοιχεία οδηγούν τον αναγνώστη να δραπετεύσει από τα όρια της πραγματικότητας. Περιγραφές από καυγάδες, πληρωμένους έρωτες, ιθαγενείς... Τυχοδιώκτης, σαν ένας άλλος Δον Κιχώτης, να κυνηγά θαλάσσιους ανεμόμυλους.

- Μαραμπού (1933)
- Πούσι (1947) και το 2015 από τις εκδόσεις Άγρα.
- Τραβέρσο (1975)

- Το ημερολόγιο ενός τιμονιέρη: Αθησαύριστα πεζογραφήματα και ποιήματα, επιμέλεια Guy (Michel) Saunier. Αθήνα: Άγρα, 2005

➤ **Πεζογραφία**

- Βάρδια (1954)
- Λι (1987)
- Του πολέμου/Στ' άλογό μου (1987)

Το μικρό πεζό "Λι" γυρίστηκε σε κινηματογραφική ταινία το 1995 με τίτλο "Between the devil and the deep blue sea". Το διήγημα του Νίκου Καββαδία "Του πολέμου", που εξιστορεί την φιλοξενία ενός Έλληνα στρατιώτη από έναν Αρβανίτη κατά την διάρκεια του.

➤ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

• *Μαραμπού*

Ένας δόκιμος στη γέφυρα
έν ὄρα κινδύνου
Οἱ γάτες τῶν φορτηγῶν
Ένα μαχαίρι
Γράμμα στὸν ποιητὴ
Καίσαρα Έμμανουήλ
Ὁ πιλότος Nagel
Έχω μία πίπα
Ἡ μαϊμουὶ τοῦ Ἰνδικοῦ
λιμανιοῦ
Ένας νέγρος θερμαστής
ἀπὸ τὸ Τζιμπουτί
Gabrielle Didot
Οἱ προσευχὲς τῶν
ναυτικῶν
A Bord de l' «Aspasie»
Γράμμα ἀπ' τὴ Μαρσίλλια
Ὁ πλοίαρχος Φλέτσερ
Γράμμα ἐνὸς ἀρρώστου
Mal du départ
Ἡ πλῶρη μας
William George Allum
Καφάρ
Coaliers
Μαύρη λίστα
Παραλληλισμοί

• *Πούσι*

Πούσι
Kuro Siwo

Στεριανὴ ζάλη
Cambay's water
Ἀρμίδα
Black and White
Έσμεράλδα
Καραντί
Θαλασσία πανίς
Federico Garcia Lorca
Θεσσαλονίκη
Σταυρὸς τοῦ Νότου
Μαρέα
Ὁ λύχνος τοῦ Ἀλλαδίνου

• *Τραβέρσο*

Μουσώνας
Fresco
Γυναίκα
Yara Yara
Οἱ 7 νάνοι στὸ s/s Cyrenia
Κοσμᾶ τοῦ
Ἰνδικοπλεύστη
Guevara
Θεσσαλονίκη II
Fata Morgana
Ἀντινομία
Cocos Islands
Σπουδὴ θαλάσσης
Πικρία

WILLIAM GEORGE ALLUM

Εγνώρισα κάποια φορά σ' ένα καράβι ξένο
έναν πολύ παράξενον Εγγλέζο θερμαστή
όπου δε μίλαγε ποτέ κι ούτε ποτέ είχε φίλους
και μόνο πάντα εκάπνιζε μια πίπα σκαλιστή.

Όλοι έλεγαν μια θλιβερή πως είχε ιστορία
κι όσοι είχανε στο στόκολο με δαύτον εργαστεί
έλεγαν ότι κάποτε, απ' το λαιμό ως τα νύχια,
είχε σε κάποιο μακρινό τόπο στιγματιστεί.

Είχε στα μπράτσα του σταυρούς, σπαθιά ζωγραφισμένα,
μια μπαλαρίνα στην κοιλιά, που εχόρευε γυμνή
κι απά στο μέρος της καρδιάς στιγματισμένην είχε
με στίγματ' ανεξάλειπτα μian άγρια καλλονή...

Κι έλεγαν ότι τη γυναίκα αυτή είχε αγαπήσει
μ' άγριαν αγάπη, ακράτητη, βαθιά κι αληθινή·
κι αυτή πως τον απάτησε με κάποιο ναύτη Αράπη
γιατί ήτανε μια αναίσθητη γυναίκα και κοινή.

Τότε προσπάθησεν αυτός να διώξει από το νου του
την ζωτική που αγάπησε, τόσο βαθιά, ομορφιά
κι από κοντά του εξάλειπνεν ό,τι δικό της είχε,
έμεινεν όμως στις καρδιάς τη θέση η ζωγραφιά.

Πολλές φορές στα σκοτεινά τον είδανε τα βράδια
με βότανα το στήθος του να τρίβει, οι θερμαστές...
Του κάκου· γνώριζεν αυτός καθώς το ξέρουμ' όλοι
ότι του Αννάμ τα στίγματα δε βγαίνουνε ποτές...

Κάποια βραδιά ως περνούσαμε από το Bay of Bisky,
μ' ένα μικρό τον βρήκανε στα στήθια του σπαθί.
Ο πλοίαρχος είπε: "θέλησε το στίγμα του να σβήσει"
και διάταξε στη θάλασσα την κρύα να κηδευθεί.

ΕΝΑ ΜΑΧΑΙΡΙ

Απάνω μου έχω πάντοτε στη ζωνη μου σφιγμένο
ένα παλιό αφρικάνικο ατσάλινο μαχαίρι
όπως αυτά που συνηθούν και παίζουν οι αραπάδες
που από έναν γέρο έμπορο αγόρασα στ' Αλγέρι.

Θυμάμαι, ως τώρα να 'τανε, το γέρο παλαιοπώλη,
όπου έμοιαζε με μια παλιά ελαιγραφία του Γκόγια,
ορθόν πλάι σε μακριά σπαθιά και σε στολές σχισμένες,
να λέει με μια βραχνή φωνή τα παρακάτου λόγια:

«Ετούτο το μαχαίρι, εδώ, που θέλεις ν' αγοράσεις
με ιστορίες αλλόκοτες ο θρύλος το 'χει ζώσει,
κι όλοι το ξέρουν πως αυτοί που κάποια φορά το 'χαν,
καθένας κάποιον άνθρωπο δικό του έχει σκοτώσει.

Ο Δον Μπαζίλιο σκότωσε μ' αυτό τη Δόνα Τζούλια,
την όμορφη γυναίκα του γιατί τον απατούσε.
ο Κόντε Αντόνιο, μια βραδιά, τον δύστυχο αδελφό του
με το μαχαίρι τούτο εδώ κρυφά δολοφονούσε.

Ένας αράπης τη μικρή ερωμένη του από ζήλεια
και κάποιος ναύτης Ιταλός ένα Γραικό λοστρόμο.
Χέρι με χέρι ξέπεσε και στα δικά μου χέρια.
Πολλά έχουν δει τα μάτια μου, μα αυτό μου φέρνει τρόμο.

Σκύψε και δεξ το, μια άγκυρα κι ένα οικόσημο έχει,
είναι αλαφρύ για πιάσε το δεν πάει ούτε ένα κουάρτο,
μα εγώ θα σε συμβούλευα κάτι άλλο ν' αγοράσεις.»
Πόσο έχει; Μόνο φράγκα εφτά. Αφού το θέλεις πάρ'το.

Ένα στιλέτο έχω μικρό στη ζωνη μου σφιγμένο,
που η ιδιοτροπία μ' έκαμε και το 'καμα δικό μου,
κι αφού κανένα δε μισώ στον κόσμο να σκοτώσω,
φοβάμαι μη καμιά φορά το στρέψω στον εαυτό μου...

Ένας νέγρος θερμαστής από το Τζιμπουτί

Ο Γουίλι ο μαύρος θερμαστής από το Τζιμπουτί
όταν από τη βάρδια του τη βραδινή σχολούσε
στην κάμαρά μου ερχότανε γελώντας να με βρει
κι ώρες πολλές για πράγματα περίεργα μου μιλούσε

Μου `λεγε πώς καπνίζουνε στο Αλγέρι το χασίς
και στο Άντεν πώς χορεύοντας πίνουν την άσπρη σκόνη
κι έπειτα πώς φωνάζουνε και πώς μονολογούν
όταν η ζάλη μ' όνειρα περίεργα τους κυκλώνει

Μου `λεγε ακόμα ότι είδε αυτός μια νύχτα που `χε πει
πως πάνω σ' άτι εκάλπαζε στην πλάτη της θαλάσσης
και πίσωθε του ετρέχανε γοργόνες με φτερά
σαν πάμε στ' Άντεν μου `λεγε κι εσύ θα δοκιμάσεις

Εγώ γλυκά του χάριζα και λάμες ξυραφιών
και του `λεγα πως το χασίς τον άνθρωπο σκοτώνει
και τότε αυτός συνήθιζε γελώντας τρανταχτά
με το `να χέρι του ψηλά πολύ να με σηκώνει

Μες στο τεράστιο σώμα του είχε μια αθώα καρδιά
κάποια νυχτιά μέσα στο μπαρ Ρετζίνα στη Μαρσίλια
για να φυλάξει εμένα από έναν Ισπανό
έφαγε αυτός μια αδειανή στην κεφαλή μπουτίλια

Μια μέρα τον αφήσαμε στεγνό απ' τον πυρετό
πέρα στην Άπω Ανατολή να φλέγεται να λιώνει
θεέ των μαύρων, τον καλό συγχώρεσε Γουίλ
και δώσ' του εκεί που βρίσκεται λίγη απ' την άσπρη σκόνη

Ιδανικός κι ανάξιος εραστής (Mal du Départ)

Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων,
και θα πεθάνω μια βραδιά σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων.

Για το Μαδράς τη Σιγκαπούρ τ' Αλγέρι και το Σφαξ
θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία,
κι εγώ σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς,
θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ,
οι φίλοι θα νομίζουνε πως τα `χω πια ξεχάσει,
κι η μάνα μου χαρούμενη θα λέει σ' όποιον ρωτά:
"Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει"

Μα ο εαυτός μου μια βραδιά εμπρός μου θα υψωθεί
και λόγο ως ένας δικαστής στυγνός θα μου ζητήσει,
κι αυτό το ανάξιο χέρι μου που τρέμει θα οπλιστεί,
θα σημαδέψει κι άφοβα το φταίχτη θα χτυπήσει.

Κι εγώ που τόσο επόθησα μια μέρα να ταφώ
σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες,
θα `χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ
και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες.

Οι 7 νάνοι στο s/s Cyrenia

Εφτά. Σε παίρνει αριστερά, μην το ζορίζεις.
Μάτσο χωράνε σε μια κούφιαν απαλάμη.
Θυμίζεις κάμαρες κλειστές, στεριά μυρίζεις.
Ο πιο μικρός αχολογάει μ' ένα καλάμι.

Γυαλίζει ο Σημ της μηχανής τα δυο ποδάρια.
Ο Ρεκ λαδώνει στην ανάγκη το τιμόνι.
Μ' ένα φτερό ξορκίζει ο Γκόμπυ τη μαλάρια
κι ο στραβοκάνης ο Χαράμ πίτες ζυμώνει.

Απ' το ποδόσταμο πηδάνε ως τη γαλέτα.
Μπορώ ποτέ να σου χαλάσω το χατήρι;
Κόρη ξανθή και γαλανή που όλο εμελέτα
ποιος ρήγα γιος θε να την πει σ' ένα ποτήρι.

Ραμάν αλλήθωρε, τρελέ, που λύνεις μάγια,
κατάφερε το σταυρωτό του νότου αστέρι
σωρός να πέσει να σκορπίσει στα σπιράγια,
και πες του κάτω από ένα δέντρο να με φέρει.

Ο Τοτ, του λείπει το ένα χέρι μα όλο γνέθει,
τούτο το απίθανο σινάφι να βρακώσει.
Εσθήρ, ποια βιβλική σκορπιάς περνώντας μέθη;
Ρούθ, δε μιλάς; Γιατί τρεκλίζουμε οι διακόσιοι;

Κουφός ο Σάλαχ το κατάστρωμα σαρώνει.
Μ' ένα ξυστρι καθάρισέ με απ' τη μοράβια.
Μα είναι κάτι πιο βαθύ που με λερώνει.
Γιέ μου πού πας; Μάνα, θα πάω στα καράβια.

Κι έτσι μαζί με τους εφτά κατηφοράμε.
Με τη βροχή, με τον καιρό που μας ορίζει.
Τα μάτια σου ζούνε μια θάλασσα, θυμάμαι...
Ο πιο στερνός μ' έναν αυλό με νανουρίζει.

Κουφός ο Σάλαχ το κατάστρωμα σαρώνει.
Μ' ένα ξυστρι καθάρισέ με απ' τη μοράβια.
Μα είναι κάτι πιο βαθύ που με λερώνει.
Γιέ μου πού πας; Μάνα, θα πάω στα καράβια.

➤ Πηγές

- http://www.stixoi.info/stixoi.php?info=Lyrics&act=index&sort=alpha&lyricist_id=101
- https://www.google.com/imghp?hl=el&gws_rd=ssl
- https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%9D%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82_%CE%9A%CE%B1%CE%B2%CE%B2%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%B1%CF%82
- <http://tvxs.gr/news/%CF%80%CF%81%CF%8C%CF%83%CF%89%CF%80%CE%B1/%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%AE%CF%82-%CF%84%CF%89%CE%BD-%CE%B8%CE%B1%CE%BB%CE%B1%CF%83%CF%83%CF%8E%CE%BD-%CE%BD%CE%AF%CE%BA%CE%BF%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B2%CE%B2%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%B1%CF%82>

ΟΜΑΔΑ:

Δήμητρα Γούλα
Σοφία
Δραγανούδη
Αθηνά Αβράμπου

SSSSSS

ΤΑΣΟΣ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ:

**«Ο ποιητής των
μεγάλων ονείρων»**

(20 Απριλίου 1922 - 30
Οκτωβρίου 1988)

ΤΑΣΟΣ ΛΕΙΒΑΔΙΤΗΣ

Ο αξέχαστος ποιητής του αγώνα και της φτωχογειτονιάς...

Βιογραφία:

Γιος του Λύσανδρου και της Βασιλικής, γεννήθηκε στην Αθήνα το βράδυ της Αναστάσεως του 1922 και είχε τέσσερα μεγαλύτερα αδέρφια: μια αδερφή και τρεις αδερφούς. Μεγάλωσε στην καρδιά της πολιτείας, στο Μεταξουργείο. Από πολύ νεαρή ηλικία, από το Γυμνάσιο της οδού Αγησιλάου κιόλας, είναι και δηλώνει ποιητής. Αδερφός του ήταν ο ηθοποιός Αλέκος Λειβαδίτης και ανιψιός του ο ηθοποιός Θάνος Λειβαδίτης. Το 1940 εγγράφεται στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Αθήνας. Βέβαια δεν θα τελειώσει ποτέ, καθώς τον κερδίζει η Αντίσταση και οργανώνεται στην ΕΠΟΝ. Στην διάρκεια της Κατοχής το 1943, χάνει τον πατέρα του, ενώ αργότερα, όντας στην Μακρόνησο (1951), χάνει και τη μητέρα του. Το 1946 παντρεύεται τη Μαρία, δευτερότοκη κόρη του Γεωργίου Στούπα και της Αλεξάνδρας Λογοθέτη. Εκείνη του στάθηκε στήριγμα όχι μόνο στα σκληρά χρόνια της εξορίας του, συντηρώντας και την μητέρα του αλλά και φύλακας - άγγελος σε όλη του τη ζωή. Ο ποιητής την έχει ηρωίδα του στο "Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας" που της το αφιερώνει.

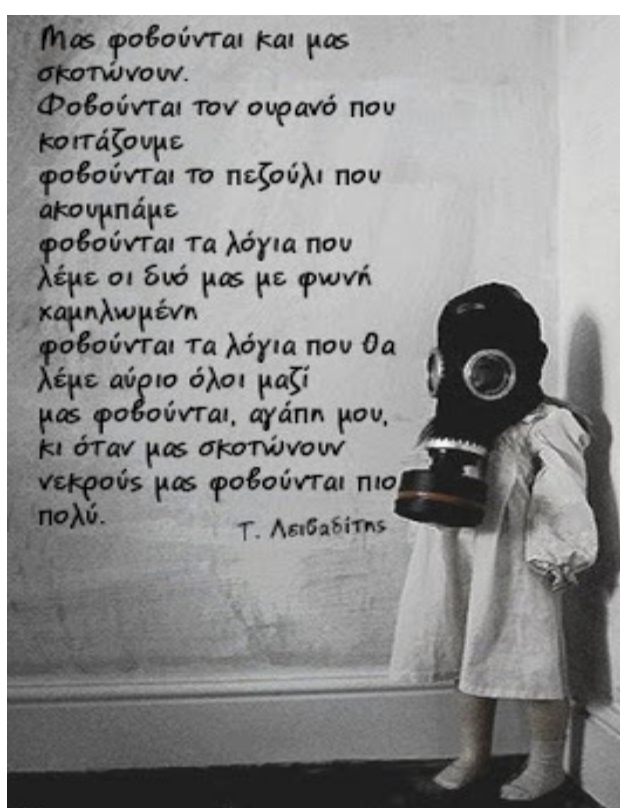
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ

Ανέπτυξε έντονη πολιτική δραστηριότητα στο χώρο της αριστεράς γεγονός που είχε ως συνέπεια να εξοριστεί από το 1945 έως το 1951. Με τη λήξη των Δεκεμβριανών συλλαμβάνεται και φυλακίζεται. Μετά τη συμφωνία της Βάρκιζας (1945) αφήνεται ελεύθερος. Τον Ιούνιο του 1948 συλλαμβάνεται και εξορίζεται στο Μούδρο. Το 1949 μεταφέρεται στη Μακρόνησο. Όμως δεν υπέγραψε δήλωση μετάνοιας και γι αυτό μεταφέρεται στον Αϊ Στράτη κι από κει στις φυλακές Χατζηκώστα στην Αθήνα, απ' όπου αφέθηκε ελεύθερος το 1951. Το «Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου» θεωρήθηκε «κήρυγμα ανατρεπτικό» και κατασχέθηκε. Το 1955 ο ποιητής δικάζεται στο Πενταμελές Εφετείο για το συγκεκριμένο έργο του. Χιλιάδες άνθρωποι και ανάμεσά τους πολλές προσωπικότητες των γραμμάτων θα παρακολουθήσουν αυτή τη πνευματική δίκη όπου ο ποιητής θα μετατρέψει το εδώλιο σε βήμα και όπου θα διατυπώσει την ουσία και τον σκοπό της τέχνης του. Θα συγκινήσει όχι μόνο το ακροατήριο αλλά και τους δικαστές που τελικά θα τον αθωώσουν πανηγυρικά.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ

Στο ελληνικό κοινό ο Τάσος Λειβαδίτης εμφανίστηκε το 1946, μέσα από τις στήλες του περιοδικού Ελεύθερα Γράμματα με το ποίημα «Το τραγούδι του Χατζηδημήτρη». Το 1947 συνεργάστηκε στην έκδοση του περιοδικού «Θεμέλιο». Το 1952 εξέδωσε την πρώτη του ποιητική σύνθεση με τίτλο «Μάχη στην άκρη της νύχτας» και εργάστηκε επίσης σαν κριτικός ποίησης στην εφημερίδα Αυγή, από το 1954 - 1980 (με εξαίρεση τα έτη 1967-74 που η εφημερίδα είχε κλείσει λόγω δικτατορίας) και το περιοδικό «Επιθεώρηση Τέχνης» (1962-1966), όπου δημοσίευσε πολιτικά και κριτικά δοκίμια.

Το διάλειμμα της δικτατορίας:

Στα χρόνια της δικτατορίας, ο Λειβαδίτης βυθίζεται στη σιωπή και μένει άνεργος. Κατέληξε να γράφει σε ένα νεανικό λαϊκό περιοδικό της εποχής, το Φαντάζιο, μαζί με πολλούς ακόμα διωγμένους αριστερούς, όπως ΉΤΑΝ ο κριτικός κινηματογράφου Γιάννης Μπακογιαννόπουλος και ο συγγραφέας του Λοιμού, ο Αντρέας Φραγκιάς, και ο Αλέξανδρος Κοτζιάς που εκείνο το διάστημα ήταν στη φυλακή. Χρησιμοποιώντας το ψευδώνυμο **Ρόκκος**, ο Λειβαδίτης δούλεψε πάνω σε μια σειρά από βιογραφίες λογοτεχνών και ακόμα μια σειρά από περιλήψεις, σε μορφή εκτενών διηγημάτων, μεγάλων έργων της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Ιδιαίτερα, η δεύτερη σειρά είναι υποδειγματική ως προς τη γραφή της και τον τρόπο απόδοσης του πνεύματος των έργων που πραγματεύεται. Αυτές οι δύο σειρές είναι :

- Ο τόμος Μεγάλες Μορφές της Λογοτεχνίας συγκεντρώνει βιογραφίες "καταραμένων" Ελλήνων λογοτεχνών και
- Ο τόμος Μεγάλοι Ρώσοι Συγγραφείς (Ντοστογιέφσκι, Τολστόι, Παστερνάκ)

Το 1972, εκδίδει το βιβλίο "Νυχτερινός επισκέπτης, που οι κριτικοί το θεωρούν έναρξη της β' φάσης του έργου του. Παράλληλα αποστασιοποιείται από την πολιτική δράση και κάνει μια βαθιά στροφή ενδοσκόπησης, αναδεικνύοντας το μεγάλο φιλοσοφικό βάθος του έργου του, ακολουθώντας έναν μοναχικό δύσβατο και πρωτοποριακό δρόμο στην μεγάλη του τέχνη.

Το τέλος του:

Τον Οκτώβριο του 1988 ο ποιητής εισάγεται στο Γενικό Κρατικό Νοσοκομείο και υποβάλλεται σε δύο αλληπάλληλες εγχειρήσεις για ανεύρυσμα κοιλιακής αορτής, διάρκειας 5 ωρών η καθεμία, που όμως δεν μπόρεσαν να αποτρέψουν το μοιραίο. Ο Τάσος Λειβαδίτης πέθανε στην Αθήνα 30 Οκτωβρίου 1988. Μετά το θάνατό του εκδόθηκαν χειρόγραφα ανέκδοτα ποιήματά του με τον τίτλο «Χειρόγραφα του Φθινοπώρου».

Το έργο του:

Στη λογοτεχνική του πορεία μπορούμε να διακρίνουμε 3 φάσεις.

1. Την «επαναστατική»,
2. την «συμβολική-αλληγορική» και

3. Την υπαρξιακή

Συνυπέγραψε ακόμη, μαζί με τον Κώστα Κοτζιά τα σενάρια των ελληνικών ταινιών «Ο θρίαμβος» και «Συνοικία το όνειρο» σε σκηνοθεσία του Αλέκου Αλεξανδράκη. Τα ποιήματά του μεταφράστηκαν στα Ρωσικά, Σερβικά, Ουγγρικά, Σουηδικά, Ιταλικά, Γαλλικά, Αλβανικά, Βουλγαρικά, Κινέζικα και Αγγλικά. Τιμήθηκε με το πρώτο βραβείο ποίησης στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Νεολαίας στη Βαρσοβία (1953 για τη συλλογή του «Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου»), το πρώτο βραβείο ποίησης του Δήμου Αθηναίων (1957 για τη συλλογή του «Συμφωνία αρ. Ι»), το Β΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης (1976 για τη συλλογή «Βιολί για μονόχειρα»), το Α΄ Κρατικό Βραβείο Ποίησης (1979 για το «Εγχειρίδιο ευθανασίας»). Υπήρξε ιδρυτικό μέλος της «Εταιρείας Συγγραφέων». Έγραψε επίσης κι ένα μικρό τόμο με τίτλο: «Έλληνες ποιητές», ο οποίος αναφέρεται στις συλλογές που εκδόθηκαν την περίοδο 1978-1981, και αποτελεί μια απογραφή 74 ποιητικών συλλογών.

Όπως σημειώνει ο Τίτος Πατρίκιος, φίλος και συνεργάτης του Λειβαδίτη, ήταν τόσο αφοσιωμένος στην ποίηση ώστε όσα ποιήματα του έστελναν «τα διάβαζε όλα ως το κόκαλο και όσο μεγαλύτερη αξία τους έβρισκε, τόσο την αναγνώριζε και τη διακήρυσσε». Και παρακάτω αναφέρει : «άσκησε την κριτική με διεισδυτική ευαισθησία, με στοχασμό που δεν κατέληγε σε κάποια κανονιστικότητα, με άνοιγμα σε όλους τους τρόπους της ποίησης και αγάπη για όλους τους ποιητές, χωρίς εύνοιες και πατερναλισμούς».

«Και μια μέρα θέλω να γράψουν στον τάφο μου: Έζησε στα σύνορα μιας ακαθόριστης ηλικίας και πέθανε για πράγματα μακρινά που είδε κάποτε σε ένα αβέβαιο όνειρο» (Εξομολόγηση, Τα χειρόγραφα του Φθινοπώρου).

Ήθελες να δίνεσαι, αγάπη μου.
Δινόδουνα ολάνηκερη
και δεν κράταχες για τον εαυτό σου
Γάρα μόνο τ'ω έχοια αν έχεις ολάνηκερη δοθεί
~Τ.Λ.

ΣΥΛΛΟΓΕΣ:

ΠΟΙΗΣΗ:

«Μάχη στην άκρη της νύχτας». Αθήνα, Κέδρος, 1952.

«Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας». Αθήνα, Κέδρος, 1952.

«Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου». Αθήνα, Κέδρος, 1953.

«Ο άνθρωπος με το ταμπούρλο». Αθήνα, Κέδρος, 1956.

«Συμφωνία αρ. Ι». Αθήνα, Κέδρος, 1957.

«Οι γυναίκες με τ' αλογίσια μάτια». Αθήνα, Κέδρος, 1958

«Καντάτα». Αθήνα, Κέδρος, 1960.

«25η ραψωδία της Οδύσσειας». Αθήνα, Κέδρος, 1963.

«Ποίηση (1958-1964)». Αθήνα, Κέδρος, 1965.

«Οι τελευταίοι». Αθήνα, Κέδρος, 1966.

«Νυχτερινός επισκέπτης». Αθήνα, Κέδρος, 1972.

«Σκοτεινή πράξη». Αθήνα, Κέδρος, 1974.

«Οι τρεις». Αθήνα, Κέδρος, 1975.

«Ο διάβολος με το κηροπήγιο». Αθήνα, Κέδρος, 1975.

«Βιολί για μονόχειρα». Αθήνα, Κέδρος, 1976

«Ανακάλυψη». Αθήνα, Κέδρος, 1978.

«Ποιήματα (1958-1963)». Αθήνα, Κέδρος, 1978.

«Εγχειρίδιο ευθανασίας». Αθήνα, Κέδρος, 1979.

«Ο Τυφλός με το λύχνο». Αθήνα, Κέδρος, 1983.

«Βιολέτες για μια εποχή». Αθήνα, Κέδρος, 1985

«Μικρό βιβλίο για μεγάλα όνειρα». Αθήνα, Κέδρος, 1987.

«Τα χειρόγραφα του Φθινοπώρου». Αθήνα, Κέδρος, 1990.

«Απάνθισμα». Αθήνα, Κέδρος, 1997.

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

«Ποίηση 1» (1952-1966). Αθήνα, Κέδρος, 1985.

«Ποίηση 2» (1972-1977). Αθήνα, Κέδρος, 1987.

«Ποίηση 3» (1979-1987). Αθήνα, Κέδρος, 1988.

ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ:

«Το εκκρεμές». Αθήνα, Κέδρος, 1966.

ΜΕΛΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ :

1. Αλλά τα βράδια - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
2. Αν θέλεις να λέγεται άνθρωπος - Τάσος Λειβαδίτης
3. Βρέχει στη φτωχογειτονιά - Γρηγόρης Μπιθικώτσης 1960
4. Γερνάς και σκοτεινιάζει - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1980
5. Για να σε συναντήσω - Μανώλης Λιδάκης 2001
6. Δειλινό της ερημιάς - Μίκης Θεοδωράκης 1978
7. Δραπετσώνα - Γρηγόρης Μπιθικώτσης 1960
8. Δρόμοι που χάθηκα - Μίκης Θεοδωράκης 1978
9. Εκίνησαν και πάνε - Μίκης Θεοδωράκης
10. Επίλογος - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
11. Ερωτικό γράμμα - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1976
12. Έχω μια αγάπη - Στέλιος Καζαντζίδης & Μαρινέλλα 1961
13. Ήταν κάποτε δυο φίλοι - Μίκης Θεοδωράκης 1978
14. Θυμήσου τον Μανωλιό - Μίκης Θεοδωράκης 1978
15. Και ρωτάω τα κύματα - Νίκος Γούναρης
16. Κλάψε πικρό μου σύννεφο - Νένα Βενετσάνου 1984
17. Κορίτσι απ' το Μπουρνάζι - Δημήτρης Κατοίκος 1987
18. Λοιπόν τι κάνουμε εδώ - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
19. Μάνα μου και Παναγιά - Γρηγόρης Μπιθικώτσης 1960
20. Μεγάλες Εποχές - Τάσος Λειβαδίτης
21. Μες στη βροχή - Μίκης Θεοδωράκης 1978
22. Μες στο πλήθος - Μίκης Θεοδωράκης
23. Μες στον κάμπο - Μίκης Θεοδωράκης 1978

24. Μεσ την αγάπη μας - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
25. Μια μέρα θα στο πω - Μίκης Θεοδωράκης 1978
26. Μοιρολόι - Καίτη Αμπάβη
27. Μοιρολόι της βροχής - Μίκης Θεοδωράκης 1978
28. Να γύριζα στο σπίτι μου - Μιχάλης Βιολάρης 1970
29. Νυχτώνει στα Γρεβενά - Γρηγόρης Μπιθικώτσης 1979
30. Ο αγέρας λέει μια προσευχή - Μίκης Θεοδωράκης 1978
31. Παιδί δε μιλάς Τάσος Λειβαδίτης - Μίκης Θεοδωράκης 1978
32. Περιμένοντας τὸ βράδυ
33. Πήρα τους δρόμους τ' ουρανού - Τζένη Καρέζη 1965
34. Πού είσαι - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
35. Σαββατόβραδο - Στέλιος Καζαντζίδης
36. Σε δρόμους μακρινούς - Μίκης Θεοδωράκης 1978
37. Σε μια γυναίκα
38. Σε περιμένω παντού
39. Στα λιμάνια τα μακρινά - Μίκης Θεοδωράκης 1978
40. Στο κατώφλι των καιρών - Μίκης Θεοδωράκης
41. Τα νεαρά ζευγάρια - Γρηγόρης Μπιθικώτσης 1978
42. Την πόρτα ανοίγω το βράδυ - Μίκης Θεοδωράκης 1978
43. Το θλιμμένο γραμματοκιβώτιο - Τάσος Λειβαδίτης
44. Το μοιρολόι - Νίκος Κούρκουλος 1965
45. Το τραγούδι της μάνας - Καίτη Αμπάβη
46. Το τραγούδι του κάμπου - Μιχάλης Βιολάρης
47. Του κόσμου δρόμοι σκοτεινοί - Μίκης Θεοδωράκης 1978
48. Τραγουδάω - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
49. Φυσάει - Βασίλης Παπακωνσταντίνου 1993
50. Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου - Όναρ 2002

51. Χαθήκανε τόσο νωρίς - Μίκης Θεοδωράκης 1978
52. Χριστέ και Παναγία μου - Γιώργος Νταλάρας 1985
53. Χρωματίζω πουλιά

Η θρησκευτικότητα στην ποίηση του Λειβαδίτη:

Ένα χαρακτηριστικό γνώρισμα της ποίησης του Λειβαδίτη ήταν η αναζήτηση του Θεού. «Ένας άρρωστος για Θεό» τιτλοφορεί ένα σχετικό κείμενό του ο Κώστας Γεωργουσόπουλος, που γράφει ανάμεσα σ' άλλα: «Όποιος θελήσει να διαβάσει την αποτυπωμένη στις σελίδες του Λειβαδίτη μαρτυρία ψυχής, θα διαπιστώσει πως ο ποιητής αυτός μιμήθηκε ασυνειδήτως πιθανόν τον βίο πολλών αγίων, οι οποίοι ξεκίνησαν από αλαζόνες διδάσκαλοι, διδάχοι, σαλπικτές, μπροστάρηδες και σε μια κρίσιμη καμπή του δρόμου άλλαξαν προσανατολισμό και πορεύτηκαν με μόνη πυξίδα την αγωνία τους κι όχι τον αγώνα».

Η ποίησή του βρίσκεται συγκεντρωμένη σε τρεις τόμους 1200 περίπου σελίδων και μπορεί να χωριστεί σε τρεις περιόδους:

- Πρώτη περίοδος (1946-1956)

Σ' αυτήν ανήκουν οι συλλογές «Μάχη στην άκρη της νύχτας», «Αυτό το αστέρι είναι για όλους μας», «Φυσάει στα σταυροδρόμια του κόσμου» κ. ά. Στην πρώτη περίοδο είναι έντονος ο βιωματικός χαρακτήρας της ποίησής του. Έχουμε μια «ποίηση του στρατοπέδου», μια ωμή, σχεδόν νατουραλιστική περιγραφή των δοκιμασιών της εξορίας, αλλά συγχρόνως στο έργο προβάλλεται η αισιοδοξία και η πίστη στη μελλοντική δικαίωση των αγωνιστών. Μεγάλο τμήμα της πρώτης περιόδου ανήκει στο μικτό είδος επικής και λυρικής ποίησης: Ηρωικές πράξεις και συμπεριφορές συνιστούν το επικό στοιχείο, ενώ το λυρικό αναδεικνύεται μέσα από τη συναισθηματική φόρτιση των ανθρώπινων χαρακτήρων. Από την άποψη του φρονήματος εντάσσεται στο σοσιαλιστικό ρεαλισμό, με κυρίαρχα μοτίβα τον αγώνα, τη μάχη, τη συντροφικότητα, τα ανθρωπιστικά ιδανικά.

- Δεύτερη περίοδος (1957-1966)

Έργα αυτής της περιόδου είναι: «Οι γυναίκες με τ' αλογίσια μάτια», «Καντάτα», «Οι τελευταίοι» κ. ά. Παρατηρείται μια μεταβολή στο ποιητικό όραμά του για τον κόσμο. Αρχίζουν τώρα να τον απασχολούν προβλήματα που σχετίζονται με το θέμα της ήττας της αριστεράς στον εμφύλιο πόλεμο και εμφανίζονται οι πρώτοι υπαρξιακοί προβληματισμοί. Παράλληλα με τα μοτίβα της πρώτης περιόδου, που δεν παύουν να υπάρχουν, προστίθενται και συναισθήματα φθοράς, πτώσης, αμφιβολίας, πικρίας, απογοήτευσης. Επίσης αλλάζει κάπως και η στιχουργική, δηλ. ο σύντομος, άμεσος,

μονοσήμαντος στίχος της πρώτης περιόδου, γίνεται τώρα εκτενέστερος και πιο πολυσήμαντος.

- Τρίτη περίοδος (1972-1987)

Έργα αυτής της περιόδου είναι: «Νυχτερινός επισκέπτης», «Βιολί για μονόχειρα», «Ο τυφλός με το λύχνο», «Βιολέτες για μια εποχή» κ. ά. Η μορφή μοιάζει αρκετά με πεζό λόγο. Τώρα καθιερώνει το ολιγόστιχο ποίημα απέναντι στις πολύστροφες και πολύστιχες συνθέσεις του παρελθόντος. Η ποίησή του δεν παύει να είναι κοινωνική, το επικό όμως στοιχείο περιορίζεται και εξαντλείται στην αφηγηματική και πεζόμορφη ανάπτυξη του ποιητικού λόγου, ενώ το λυρικό δεν δίνεται ως θρηνητικό φρόνημα, αλλά ως τραγική σύλληψη των ψυχικών γεγονότων.

“Προσβολές που κάναμε τάχα πως δεν τις
καταλάβαμε,
μεγάλες αποφάσεις τη νύχτα που τις έθαψε σε λίγο
ο ύπνος,
ένας τυφλός εγωισμός όταν χρειαζόταν λίγη
κατανόηση
ή μια ηλίθια συγχώρεση όταν έπρεπε να τους
πιάσεις από το λαιμό.”
— Τάσος Λειβαδίτης #mar

Η κριτική για το έργο του:

Όσον αφορά στον Τάσο Λειβαδίτη, ιδιαίτερα στους δύο τελευταίους τόμους του έργου του, οι οποίοι περιέχουν την μετά το 1972 προσφορά του, απαλλαγμένος πλήρως από τις όποιες “στρατεύσεις” του παρελθόντος, διατηρώντας όμως μέσα από μια νοσταλγική προσήλωση, αρυτίδωτο το όραμα εκείνης της ηρωικής εποχής της νεότητας, μας δίνει μια ποίηση υπερβατική, στις σελίδες της οποίας καταθέτει τον πόνο του ένας κόσμος ετερόκλητων “καταραμένων” με κοινό παρανομαστή του την μοναξιά, το συναίσθημα του ματαιωμένου, καθώς και μια ερωτική ερημιά, η οποία καθίσταται, με μια συμβολική χροιά, απερίγραπτα τραγική. Ένας κόσμος βυθισμένος σε έναν λαβύρινθο φορτισμένο με τις πληγές, αφ’ ενός της ηλικίας που τόσο τον σημάδεψε (της παιδικής), κι από τη θλίψη αφ’ ετέρου, για ό,τι δεν του επετράπη στη συνέχεια, μέσα σε αυτό το σκληρό σύστημα των κοινωνικών αξιών, με τις περιέργες ταξικές του διαρθρώσεις. Ένας κόσμος, που τον διατρέχει μια αποπνιχτική αίσθηση του τέλους, καθώς και μια ιδιόρρυθμη παραφροσύνη, μέσα στη δίνη της οποίας τα

άτομα διατηρούν τη δική τους σχέση με την ηθική, καθώς και μια “ψυχική γεωγραφία”, στους κόλπους της οποίας λαμβάνουν χώρα αφανείς καθημερινοί φόνοι και μεγάλα αινιγματικά παιχνίδια, ουσιαστικά βαπτισμένα στην τρέλα.

Στον ρομαντισμό - και στον Λειβαδίτη- το κυνήγι της ευτυχίας γίνεται από και για τον συγγραφέα, προσωπικά. Βέβαια η αναζήτηση της τελειότητας, η επιδίωξη του ανέφικτου, ο πόθος του ανεκπλήρωτου, οδηγούν σχεδόν πάντα στην συντριβή, αλλά όχι στην παραίτηση, όχι στην ανέκκλητη παραδοχή της ήττας, αφού η πραγμάτωση της ποίησης αναιρεί την ίδια την ήττα. Έτσι, μέσα στον ρομαντισμό του Τάσου Λειβαδίτη το όνειρο παραμένει το ζητούμενο, ενώ η συντριβή γίνεται κι αυτή στοιχείο της ζωής, στοιχείο που η ζωή το ενσωματώνει και το υπερβαίνει. Αν όμως όλα αυτά γίνονται από και για το συγγραφικό υποκείμενο, στον Λειβαδίτη, όπως και σ’ όλους τους μεγάλους ποιητές, το συγγραφικό εγώ δεν συρρικνώνεται σε μια αυτάρεσκη λατρεία του εαυτού του, αλλά διαστέλλεται έτσι ώστε να μας χωρέσει όλους.....».

Όλα αυτά τα στοιχεία συνθέτουν ένα έργο, που πέρα από εξαιρετικό σύνολο έμπνευσης, μεγαλόπνοης σκέψης και συναισθήματος, αποτελεί ταυτοχρόνως και υπόδειγμα επίμονης επεξεργασίας και εξέλιξης, μέσα στην πορεία του ...

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

www.kersanidis.wordpress.com

users.sch.gr/papangel/sch

www.kingmanolo.blogspot.com

www.wikipedia.org

www.tassosleivaditis.wordpress.com

www.thessalonikiartsandculture.gr

www.biblionet.gr

ΓΙΑΝΝΗΣ ΡΙΤΣΟΣ

Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

user

Ο Γιάννης Ρίτσος γεννήθηκε στη Μονεμβασιά την πρωτομαγιά του 1909. Ήταν το μικρότερο από τα τέσσερα παιδιά του μεγαλοκτηματία Ελευθέριου Ρίτσου και της Ελευθερίας Βουζαναρά. Τα τρία μεγαλύτερα αδέρφια του ήταν η Νίνα (1898-1970), ο Μίμης (1899-1921) και η Λούλα (1908- 1995).

Το 1919 αποφοίτησε από το Σχολαρχείο της Μονεμβασιάς και το 1921 γράφτηκε στο Γυμνάσιο του Γυθείου. Την ίδια χρονιά πέθαναν ο αδερφός του Μίμης και η μητέρα του Ελευθερία, και οι δύο από φυματίωση. Το 1924 δημοσίευσε τα πρώτα του ποιήματα στο περιοδικό «Διάπλαση των Παίδων» με το ψευδώνυμο «Ιδανικόν Όραμα».

Κατά το έτος 1925 ολοκλήρωσε τις γυμνασιακές του σπουδές στο Γύθειο και έφυγε με την αδερφή του Λούλα για την Αθήνα. Ο πατέρας του υπέστη οικονομική καταστροφή κι έτσι ο ποιητής αναγκάστηκε να εργαστεί για τα προς το ζην, αρχικά ως δακτυλογράφος και στη συνέχεια ως αντιγραφέας στην Εθνική Τράπεζα. Το 1926 προσβλήθηκε και ο ίδιος από φυματίωση και επέστρεψε στη Μονεμβασιά ως το φθινόπωρο του ίδιου χρόνου, οπότε γράφτηκε στη Νομική Σχολή της Αθήνας, χωρίς να μπορέσει ποτέ να φοιτήσει. Συνέχισε να εργάζεται ως βοηθός βιβλιοθηκάρου και γραφέας στο Δικηγορικό Σύλλογο της Αθήνας.

Τον Ιανουάριο του 1927 νοσηλεύτηκε στην κλινική Παπαδημητρίου και τον επόμενο μήνα στο σανατόριο «Σωτηρία», όπου έμεινε τελικά για τρία χρόνια. Στη «Σωτηρία» ο Ρίτσος γνωρίστηκε με τη Μαρία Πολυδούρη και με μαρξιστές και διανοούμενους της εποχής του, ενώ παράλληλα έγραψε κάποια ποιήματά του που δημοσιεύτηκαν στο φιλολογικό παράρτημα της Εγκυκλοπαίδειας «Πυρσός». Από το φθινόπωρο του 1930 και τον επόμενο χρόνο έζησε στα Χανιά, αρχικά στο φθισιατρείο της Καψαλώνας και μετά από προσωπική του καταγγελία των άθλιων συνθηκών ζωής που επικρατούσαν εκεί σε τοπική εφημερίδα, μεταφέρθηκε μαζί με όλους τους τρόφιμους στο σανατόριο Άγιος Ιωάννης.

Τον Οκτώβριο του 1931 επέστρεψε στην Αθήνα κι ανέλαβε τη διεύθυνση του καλλιτεχνικού τμήματος της Εργατικής Λέσχης. Εκεί σκηνοθέτησε και συμμετείχε σε διάφορες παραστάσεις. Η υγεία του βελτιώθηκε σταδιακά, το ίδιο και τα οικονομικά του με τη βοήθεια της αδερφής του Λούλας, η οποία είχε στο μεταξύ παντρευτεί και φύγει για την Αμερική. Τον επόμενο χρόνο, ο πατέρας του μπόηκε στο Ψυχιατρείο στο Δαφνί, όπου εκεί πέθανε το 1938 και πέντε χρόνια αργότερα τον ακολούθησε η Λούλα.

Το 1933 συνεργάστηκε με το αριστερό περιοδικό «Πρωτοπόροι» και για τέσσερα χρόνια ως ηθοποιός με τους θιάσους Ζωζώς Νταλμάς, Ριτσιάρδη, Παπαϊωάννου και Μακέδου. Το 1934 άρχισε να αρθρογραφεί από τις στήλες του *Ριζοσπάστη*, εξέδωσε την πρώτη

του συλλογή με τίτλο «Τρακτέρ» με το ψευδώνυμο Σοστήρ (αναγραμματισμό του επιθέτου του). Να μην παραλειφθεί πως το ίδιο έτος έγινε μέλος του ΚΚΕ, στο οποίο παρέμεινε πιστός μέχρι το θάνατό του. Ενώ, το 1935 κυκλοφόρησε τη δεύτερη ποιητική συλλογή του με τίτλο «Πυραμίδες» και προσλήφθηκε ως επιμελητής κειμένων στις εκδόσεις «Γκοβόστης».

Στις 9 Μαΐου του 1936 έγιναν στη Θεσσαλονίκη αιματηρές ταραχές, κατά τη διάρκεια της μεγάλης καπνεργατικής απεργίας. Την επομένη, ο Ρίτσος είδε στο «Ριζοσπάστη» τη φωτογραφία μιας μάνας που θρηνούσε το νεκρό παιδί της και έτσι πήρε αφορμή για να γράψει ένα από τα πιο δημοφιλή ποιήματά του, τον «Επιτάφιο», που εκδόθηκε σε 10.000 αντίτυπα. Βέβαια, με τη δικτατορία Μεταξά (1936-1940) τα τελευταία 250 κάηκαν στους στύλους του Ολυμπίου Διός.

Το 1937 νοσηλεύτηκε στο σανατόριο της Πάρνηθας και τον ίδιο χρόνο, συγκλονισμένος από την αρρώστια της πολυαγαπημένης του αδελφής Λούλας, έγραψε την ποιητική σύνθεση «Το τραγούδι της αδελφής μου», το οποίο αποτελεί ένα από τα ωραιότερα λυρικά της νεοελληνικής ποίησης. Αξίζει να σημειωθεί πως ο Κωστής Παλαμάς, εντυπωσιασμένος από το ποίημα, έγραψε τους στίχους - εγκώμιο για τον Ρίτσο: «Το τραγούδι σου είν' από ιχώρ κι είν' από αιθέρα. Όρθρος καθαρής αυγής φέρνει την ημέρα. Γλήγορο αργοφλοίβισμα της γαλάζιας πλάσης. Να παραμερίσουμε για να περάσεις.»

Επιπλέον, το 1938 κυκλοφόρησε την «Εαρινή Συμφωνία» και προσλήφθηκε στο Εθνικό Θέατρο. Δύο χρόνια αργότερα, εξέδωσε την «Παλιά μαζούρκα σε ρυθμό βροχής» και προσλήφθηκε ως χορευτής στη Λυρική Σκηνή.

Στη διάρκεια της Κατοχής, ο Ρίτσος έζησε κατάκοιτος, παρόλα αυτά συμμετείχε στη δραστηριότητα του μορφωτικού τμήματος του ΕΑΜ και αρνήθηκε να δεχτεί χρήματα από έρανο όταν κινδύνεψε η ζωή του από τις κακουχίες το 1942. Μετά την ήττα του ΕΛΑΣ στα «Δεκεμβριανά» ακολούθησε τις δυνάμεις του στη σύμπτυξη. Πέρασε από τη Λαμία, όπου συνάντησε τον Άρη Βελουχιώτη και έφθασε μέχρι την Κοζάνη, όπου ανεβάστηκε το θεατρικό του «Η Αθήνα στ' άρματα». Το 1945 έγραψε τη «Ρωμιοσύνη», ένα ακόμη δημοφιλές ποίημά του, που το μελοποίησε το 1966 ο Μίκης Θεοδωράκης.

Στη διάρκεια του Εμφυλίου Πολέμου εξορίστηκε λόγω της αριστερής δράσης του στο Κοντοπούλι της Λήμνου (1948), στη Μακρόνησο (1949) και στον Άγιο Ευστράτιο (1950-1951). Το 1952 επέστρεψε στην Αθήνα και πολιτεύτηκε στην ΕΔΑ. Το 1954 παντρεύτηκε την παιδιάτρο Φηλίτσα Γεωργιάδου από τη Σάμο, με την οποία απέκτησε μία κόρη, την Έρη (1955). Το 1956 ταξίδεψε στη Σοβιετική Ένωση ως

μέλος αντιπροσωπείας διανοομένων και δημοσιογράφων και την ίδια χρονιά τιμήθηκε με το κρατικό βραβείο ποίησης για τη «Σονάτα του Σεληνόφωτος». Όταν το διάβασε ο σπουδαίος γάλλος ποιητής και συγγραφέας Λουί Αραγκόν (1897-1982) αισθάνθηκε «το βίαιο τράνταγμα μιας μεγαλοφυΐας» και αποφάνθηκε πως ο δημιουργός του είναι «ο μεγαλύτερος από τους ποιητές του καιρού μας που βρίσκονται στη ζωή».

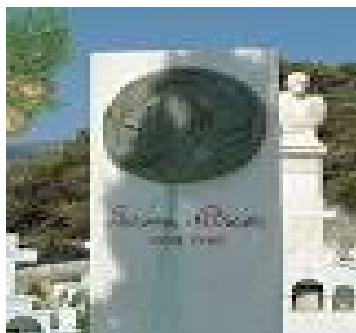

Το 1960 ο Μίκης Θεοδωράκης μελοποίησε τον «Επιτάφιο» και σηματοδότησε την περίοδο της διάδοσης της μεγάλης ποίησης στο πλατύ κοινό. Το 1962 ο Ρίτσος επισκέφθηκε τη Ρουμανία και συναντήθηκε με το Ναζίμ Χικμέτ, του οποίου μετέφρασε ποιήματα στα ελληνικά. Κατόπιν πήγε στην Τσεχία και τη Σλοβακία, όπου ολοκλήρωσε την Ανθολογία Τσέχων και Σλοβάκων ποιητών και την Ουγγαρία. Το 1964 συμμετείχε στις βουλευτικές εκλογές με την ΕΔΑ.

Όταν ξέσπασε το πραξικόπημα της 21ης Απριλίου 1967, οι φίλοι του τον ειδοποίησαν να κρυφτεί, εκείνος όμως δεν έφυγε από το σπίτι του. Τον συνέλαβαν και τον έκλεισαν στον Ιππόδρομο του Φαλήρου. Στα τέλη Απριλίου μεταφέρθηκε στη Γυάρο και αργότερα στο Παρθένι της Λέρου. Το 1968 νοσηλεύθηκε στον «Άγιο Σάββα» και έπειτα τέθηκε σε κατ' οίκον περιορισμό στο σπίτι της γυναίκας του στο Καρλόβασι της Σάμου. Ωστόσο το 1970 επέστρεψε στην Αθήνα, μετά όμως από άρνησή του να συμβιβαστεί με το καθεστώς του Παπαδόπουλου εξορίστηκε εκ νέου στη Σάμο ως το τέλος του χρόνου που μπήκε για εγχείρηση στη Γενική Κλινική Αθηνών. Θα πρέπει να επισημανθεί πως το 1973 συμμετείχε στα γεγονότα του Πολυτεχνείου.

Μετά την πτώση της δικτατορίας και τη μεταπολίτευση έζησε κυρίως στην Αθήνα, όπου συνέχισε να γράφει με πυρετώδεις ρυθμούς. Το 1975 αναγορεύτηκε σε επίτιμο διδάκτορα του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και τιμήθηκε με το μεγάλο γαλλικό βραβείο ποίησης «Αλφρέ ντε Βινί». Όσο αφορά το 1974 τιμήθηκε με το βραβείο «Λένιν» στη Μόσχα. Ενώ τα επόμενα χρόνια ακολούθησαν αναγορεύσεις του σε διάφορα ξένα πανεπιστήμια: Μπίρμιγχαμ (1978), Καρλ Μαρξ της Λειψίας (1984) και Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών (1987). Είναι αξιοσημείωτο να αναφερθεί ότι το 1986 του απονεμήθηκε το βραβείο «Ποιητής διεθνούς ειρήνης» του ΟΗΕ.

Ο Γιάννης Ρίτσος έφυγε από τη ζωή στις 11 Νοεμβρίου 1990, αφήνοντας πίσω του 50 ανέκδοτες ποιητικές συλλογές. Ενταφιάστηκε τρεις μέρες αργότερα στη γενέτειρά του Μονεμβασιά.

Το κύριο σώμα του έργου του συγκροτούν πάνω από 100 ποιητικές συλλογές, 9 πεζογραφήματα και 4 θεατρικά έργα. Οι μελέτες για ομοτέχνους του, οι πολυάριθμες μεταφράσεις και χρονογραφήματα, καθώς και άλλα δημοσιεύματα συμπληρώνουν την εικόνα του χαλκέντερου δημιουργού.

Πιο γνωστές ποιητικές συλλογές

Επιτάφιος

Το Μάιο του 1936 οι καπνεργάτες προλετάριοι της Θεσσαλονίκης απεργούν και διαδηλώνουν διεκδικώντας καλύτερη ζωή. Μέρα με τη μέρα εργάτες και από άλλους κλάδους βγαίνουν στους δρόμους και διαδηλώνουν. Οι χωροφύλακες του Μεταξά πυροβολούν πολύ σκληρά. Στις 9 Μάη το αίμα δέκα εργατών βάφει τους δρόμους. Από τις σφαίρες πρώτος πέφτει νεκρός ο αυτοκινητιστής Τάσος Τούσης. Ο θρήνος της μάνας του «αποτυπώνεται» στη φωτογραφία που θα δημοσιευτεί την επόμενη μέρα στην εφημερίδα «Ριζοσπάστης», και περνάει στην αιωνιότητα μέσα από τους στίχους του «Επιτάφιου» του Γιάννη Ρίτσου.

Η πρώτη δημοσίευση του «Επιτάφιου» έγινε στις 12 Μάη στον Ριζοσπάστη και είχε τη μορφή τριών ποιημάτων με τον τίτλο «Μοιρολόι» και υπότιτλο «Στους ηρωικούς εργάτες της Θεσσαλονίκης». Λίγες μέρες αργότερα ο «Ριζοσπάστης» αναγγέλλει τη δημοσίευση ενός τέταρτου ποιήματος του «Επιτάφιου» στο περιοδικό της ΟΚΝΕ «Νεολαία». Και στις 8 Ιουνίου του 1936 κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ριζοσπάστη ο «Επιτάφιος – Τραγούδια για το μακελειό της Θεσσαλονίκης», με την προσθήκη στα αρχικά ποιήματα και άλλων (σύνολο 14) που στο μεταξύ είχε στείλει ο Ρίτσος στην εφημερίδα. Η δεύτερη έκδοση έγινε το 1956 από τις εκδόσεις «Κέδρος» και σε αυτή συμπεριλήφθηκαν ακόμα 6 ποιήματα, κάτω από τον τίτλο «Επιτάφιος».

Ποίημα

Να χα το αθάνατο νερό

Να 'χα τ' αθάνατο νερό
ψυχή καινούργια να 'χα
να σου 'δυνα να ξύπναγες
για μια στιγμή μονάχα

Να δεις να πεις να το χαρείς
ακέριο τ' όνειρο σου
να στέκεται ολοζώντανο
κοντά σου στο πλευρό σου

Βροντάνε στράτες κι αγορές
μπαλκόνια και σοκάκια
και σου μαδάνε οι κορασιές
λουλούδια στα μαλάκια
και σου μαδάνε οι κορασιές
λουλούδια στα μαλάκια
βροντάνε στράτες κι αγορές
μπαλκόνια και σοκάκια

Με τα χεράκια σου τα δυο
τα χλιοχαϊδεμένα
όλη τη γης αγκάλιαζα
κι όλα ήτανε για μένα

Ρωμιοσύνη

Η Ρωμιοσύνη γραμμένη το 1945-47 και τυπωμένη πρώτη φορά το 1954 μέσα στην ευρύτερη συλλογή Αγρύπνια που περιέχει το έργο του ποιητή από το 1941 ως το 1953 είναι μια μεγάλη ποιητική σύνθεση χωρισμένη σε επτά μέρη-ενότητες. Στη σύνθεση αυτή ο ποιητής, συνδέοντας με τρόπο προσωπικό διάφορα στοιχεία της ιστορικής παράδοσης και ποικίλους εκφραστικούς τρόπους, μας δίνει ανάγλυφη τη μορφή της Ελλάδας και των ανθρώπων της στον αδιάκοπο αγώνα τους για ελευθερία, δικαιοσύνη και ανθρωπιά. Η «Ρωμιοσύνη» σηματοδοτεί μια νέα αντίληψη του Ρίτσου για το ελληνικό τοπίο. Το τοπίο συμβάλλει στην ιστορική αυτογνωσία του Έλληνα, έχει πάνω του χαραγμένη τη μακραίωνη ιστορία της Ελλάδας. Παράλληλα, ταυτίζεται με την Αντίσταση και επιτρέπει στον ποιητή να μεταδώσει το μήνυμά του: «αυτές οι πέτρες δε βολεύονται κάτω απ' τα ξένα βήματα». Αυτή η νέα οπτική συνδέεται με την προσπάθεια του ποιητή να επανασυνδεθεί με τις ρίζες του ελληνισμού. Το αποτέλεσμα είναι εκπληκτικό: μια ιδιοφυής σύζευξη των πιο ετερόκλητων εκφραστικών τρόπων τόσο δημοτικής, όσο συμβολιστικής κι υπερρεαλιστικής προέλευσης αποκαλύπτει μια Ελλάδα που αγωνίζεται για τα 'λιθάρια' της, ένα μοναδικό δημιούργημα της ποιητικής φαντασίας, που συνταιριάζει τον «Μεγαλέξαντρο με τον Μακρυγιάννη, τον Σολωμό με τον Παπαδιαμάντη, την Μπουμπουλίνα με τη Γοργόνα, την Παναγιά με την Αρετούσα, τον Διγενή και τους Ακρίτες με τους Κλέφτες και τους αντάρτες, σε μια ιστορικά και συνειδησιακά καταξιωμένη συγχρονία.

Απόσπασμα ποιήματος

Αὐτὰ τὰ δέντρα δὲ βολεύονται μὲ λιγότερο οὐρανό,
αὐτὲς οἱ πέτρες δὲ βολεύονται κάτω ἀπ' τὰ ξένα βήματα,
αὐτὰ τὰ πρόσωπα δὲ βολεύονται παρὰ μόνο στὸν ἥλιο,
αὐτὲς οἱ καρδιὲς δὲ βολεύονται παρὰ μόνο στὸ δίκιο.

Ἐτοῦτο τὸ τοπίο εἶναι σκληρὸ σὰν τὴ σιωπή,
σφίγγει στὸν κόρφο του τὰ πυρωμένα του λιθάρια,
σφίγγει στὸ φῶς τὶς ὀρφανὲς ἐλιές του καὶ τ' ἀμπέλια του,

σφίγγει τὰ δόντια. Δὲν ὑπάρχει νερό. Μονάχα φῶς.
Ὁ δρόμος χάνεται στὸ φῶς κι ὁ ἴσκιος τῆς μάντρας εἶναι σίδερο.
Μαρμάρωσαν τὰ δέντρα, τὰ ποτάμια κ' οἱ φωνές μὲς στὸν ἀσβέστη τοῦ ἡλίου.
Ἡ ρίζα σκοντάφτει στὸ μάρμαρο. Τὰ σκονισμένα σκοῖνα.
Τὸ μουλάρι κι ὁ βράχος. Λαχανιάζουν. Δὲν ὑπάρχει νερό.
Ὅλοι διψᾶνε. Χρόνια τώρα. Ὅλοι μασᾶνε μία μπουκιά οὐρανὸ πάνου ἀπ' τὴν πίκρα
τους.
Τὰ μάτια τους εἶναι κόκκινα ἀπ' τὴν ἀγρύπνια,
μία βαθειὰ χαρακιά σφηνωμένη ἀνάμεσα στὰ φρύδια τους
σὰν ἓνα κυπαρίσσι ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουνὰ τὸ λιόγερμα.

Σονάτα του σεληνόφωτος

Ἡ *Σονάτα του Σεληνόφωτος* (1956), ἡ πρωιμότερη ἀπὸ τις μακρές συνθέσεις τῆς *Τέταρτης Διάστασης*, σημαδεύει με τὴν ιδιότυπη μορφή καὶ ατμόσφαιρά της τὸ ξεκίνημα μίας νέας εποχῆς, ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Γιάννη Ρίτσου (1909-1990), ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ποίησή μας γενικότερα. Στὴν αφετηρία τῆς πιο αἰθρίας εποχῆς γιὰ τὴν προσωπικὴ ζωὴ καὶ δημιουργία τοῦ ποιητῆ, φαίνεται νὰ ανασύρει ἀπὸ τὸ παρελθὸν βιώματα, αγωνίες καὶ συγκινήσεις ποὺ δὲν ἀνιχνεύονται στὰ ποιήματα τῆς προηγούμενης «ἡρωικῆς» δεκαετίας τοῦ Ρίτσου. Στὴ συνείδηση τοῦ ποιητῆ ἀντανακλῶνται ιδεολογικὲς ἀνακατατάξεις ποὺ συνταράζουν τὴν ἐποχὴ αὐτὴ τὸν ευρύτερο χώρο τῆς Ἀριστεράς, στὸν ὁποῖο ιδεολογικά καὶ πολιτικά εἶναι ἐνταγμένος ὁ Ρίτσος. Ὁ ποιητὴς νιώθει ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη νὰ ἐπανατοποθετηθεῖ ἀπέναντι στὸν κόσμο, γιὰτὶ τοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ σκέφτεται τὸ αὐριο· καὶ γιὰ νὰ τὸ καταφέρει, καταφεύγει στὴ διαλεκτικὴ τῆς «υποκριτικῆς»: σὲ «προσωπεῖα» μυθικά ἢ σὲ στερεότυπα (ρόλους ας πούμε)· στὴ φωνὴ τους σμίγει ἡ ἀλήθεια τοῦ ἄλλοτε καὶ τοῦ τώρα, τοῦ ἀπώτατου καὶ τοῦ τρέχοντος, τοῦ ἐγγύς καὶ τοῦ μακράν, διανοίγοντας τὴν προοπτικὴ τοῦ μέλλοντος γιὰ ὅ,τι γνωρίσαμε, γιὰ τὸν «κόσμο τοῦ χθες». Ἡ *Σονάτα τοῦ Σεληνόφωτος*, ἀπὸ τὰ πιο ἀγαπημένα καὶ γνωστά κείμενα τοῦ Ρίτσου, εἶναι ἓνας σκηνικὸς μονόλογος, μίᾱ «ἐκ βαθέων» ἐξομολόγηση, μίᾱ παρατεταμένη ἱκεσία γιὰ ζωὴ κι ἐλπίδα, μέσα ἀπὸ ροὴ παραστάσεων καὶ συμβόλων.

Ἀπόσπασμα ποιήματος

Ἄφησε με νὰ ῥθῶ μαζί σου. Τὶ φεγγάρι ἀπόψε!
Εἶναι καλὸ τὸ φεγγάρι, – δε θα φαίνεται
ποὺ ἀσπρισαν τὰ μαλλιά μου. Τὸ φεγγάρι
θα κάνει πάλι χρυσὰ τὰ μαλλιά μου. Δε θα καταλάβεις.
Ἄφησε με νὰ ῥθῶ μαζί σου.
Ὅταν ἔχει φεγγάρι, μεγαλώνουν οἱ σκιές μες στὸ σπίτι,
ἀόρατα χέρια τραβοῦν τὶς κουρτίνες,
ἓνα δάχτυλο ἀχνό γράφει στὴ σκόνῃ τοῦ πιάνου
λησμονημένα λόγια – δε θέλω νὰ τ' ἀκούσω. Σώπα.
Ἄφησε με νὰ ῥθῶ μαζί σου
λίγο πιο κάτω, ὡς τὴ μάντρα τοῦ τουβλάδικου,

ως εκεί που στρίβει ο δρόμος και φαίνεται
η πολιτεία τσιμεντένια κι αέρινη, ασβεστωμένη με φεγγαρόφωτο,
τόσο αδιάφορη κι αϋλη,
τόσο θετική σαν μεταφυσική
που μπορείς επιτέλους να πιστέψεις πως υπάρχουν και δεν υπάρχουν
πως ποτέ δεν υπήρξες, δεν υπήρξε ο χρόνος κ' η φθορά του.
Άφησε με να 'ρθω μαζί σου

Εργογραφία

Πιο αναλυτικά το έργο του περιλαμβάνει:

I. Ποίηση

- Τρακτέρ. Αθήνα, Γκοβόστης, 1934.
- Πυραμίδες . Αθήνα, Γκοβόστης, 1935.
- Επιτάφιος. Αθήνα, εκδ. Ριζοσπάστη, 1936.
- Το τραγούδι της αδελφής μου . Αθήνα, Γκοβόστης, 1937.
- Εαρινή συμφωνία . Αθήνα, Γκοβόστης, 1938.
- Το εμβατήριο του Ωκεανού . Αθήνα, Γκοβόστης, 1940.
- Παλιά μαζούρκα σε ρυθμό βροχής. Αθήνα, Γκοβόστης, 1943.
- Δοκιμασία. Αθήνα, Γκοβόστης, 1943 (οριστική μορφή το 1961 στον τόμο Ποιήματα Α').
- Ο σύντροφός μας · Νίκος Ζαχαριάδης. Αθήνα, Γκοβόστης, 1945.
- Ο άνθρωπος με το γαρύφαλλο. Βουκουρέστι, εκδοτικό Νέα Ελλάδα, 1952.
- Αγρύπνια . Αθήνα, Η Πυξίδα, 1954.
- Πρωινό Άστρο · Μικρή Εγκυκλοπαίδεια υποκοριστικών για την κορούλα μου. Αθήνα, 1955.
- Η σονάτα του σεληνόφωτος . Αθήνα, Κέδρος, 1956.
- Χρονικό . Αθήνα, Δίφρος, 1957.
- Αποχαιρετισμός · Οι τελευταίες ώρες του Γρηγόρη Αυξεντίου μες στη φλεγόμενη σπηλιά . Αθήνα, Κέδρος, 1957.
- Μακροννησιώτικα [=Πέτρινος χρόνος] (Μακρόνησος, Αύγουστος - Σεπτέμβρης 1949). Βουκουρέστι, Πολιτικές και Λογοτεχνικές Εκδόσεις, 1957.
- Οι γειτονιές του κόσμου . Βουκουρέστι, Πολιτικές και Λογοτεχνικές Εκδόσεις, 1957.
- Υδρία · Ελεγεία για μια σύντομη άνοιξη . Αθήνα, 1957.
- Χειμερινή διαύγεια . Αθήνα, Κέδρος, 1957.
- Όταν έρχεται ο Ξένος (1958). Αθήνα, Κέδρος, 1958.
- Ανυπότακτη Πολιτεία . Βουκουρέστι, Πολιτικές και Λογοτεχνικές Εκδόσεις, 1958.
- Η αρχιτεκτονική των δέντρων. Βουκουρέστι, Πολιτικές και Λογοτεχνικές Εκδόσεις, 1958.
- Οι γερόντισσες και η θάλασσα · Χορικό. Αθήνα, Δίφρος, 1959.
- Το παράθυρο . Αθήνα, Κέδρος, 1960.
- Η γέφυρα . Αθήνα, Κέδρος, 1960.
- Ο Μαύρος Άγιος . Αθήνα, Κέδρος, 1961.
- Το νεκρό σπίτι . Αθήνα, Κέδρος, 1962.
- Κάτω απ' τον ίσκιο του βουνού . Αθήνα, Κέδρος, 1962.
- Το δέντρο της φυλακής και οι γυναίκες · Πέντε ξυλογραφίες της Ζιζής Μακρή. Αθήνα, εκδ. Επιθεώρησης Τέχνης, 1963.
- 12 ποιήματα για τον Καβάφη . Αθήνα, Κέδρος, 1963.
- Μαρτυρίες · Σειρά πρώτη . Αθήνα, Κέδρος, 1963.
- Παιχνίδια τ' ουρανού και του νερού. Αθήνα, Κέδρος, 1964.
- Φιλοκτήτης . Αθήνα, Κέδρος, 1965.
- Ρωμιόσυνη. Αθήνα, Θεμέλιο, 1966.
- Μαρτυρίες · Σειρά δεύτερη. Αθήνα, Κέδρος, 1966.
- Ορέστης. Αθήνα, Κέδρος, 1966.
- Όστραβα. Αθήνα, Κέδρος, 1967.
- Pierres Repetitions Barreaux - Πέτρες, Επαναλήψεις, Κιγκλίδωμα. Gallimard, Paris,

1971. (πρώτη ελληνική έκδοση - Αθήνα, Κέδρος, 1972)
- Η Ελένη (1970). Αθήνα, Κέδρος, 1972.
 - Χειρονομίες . Αθήνα, Κέδρος, 1972.
 - Τέταρτη διάσταση . Αθήνα, Κέδρος, 1972.
 - Η επιστροφή της Ιφιγένειας . Αθήνα, Κέδρος, 1972.
 - Χρυσόθεμις . Αθήνα, Κέδρος, 1972.
 - Ισμήνη . Αθήνα, Κέδρος, 1972.
 - Δεκαοχτώ λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας. Αθήνα, Κέδρος, 1973.
 - Διάδρομος και σκάλα. Αθήνα, Κέδρος, 1973.
 - Γκραγκάντα . Αθήνα, Κέδρος, 1973.
 - Ο αφανισμός της Μήλος . Αθήνα, Κέδρος, 1974.
 - Σεπτήρια και δαφνηφόρια · Ένας ποιητής ένα ποίημα · Γιάννης Ρίτσος. Αθήνα, Αστερίας, 1973.
 - Καπνισμένο τσουκάλι . Αθήνα, Κέδρος, 1974.
 - Ύμνος και θρήνος για την Κύπρο . Αθήνα, Κέδρος, 1974.
 - Κωδωνοστάσιο . Αθήνα, Κέδρος, 1974.
 - Ο τοίχος μέσα στον καθρέφτη. Αθήνα, Κέδρος, 1974.
 - Χάρτινα. Αθήνα, Κέδρος, 1974.
 - Η Κυρά των Αμπελιών . Αθήνα, Κέδρος, 1975.
 - Η τελευταία προ Ανθρώπου εκατονταετία . Αθήνα, Κέδρος, 1975.
 - Τα Επικαιρικά. Αθήνα, Κέδρος, 1975.
 - Το υστερόγραφο της δόξας · Άρης Βελουχιώτης . Αθήνα, Κέδρος, 1975.
 - Ημερολόγια εξορίας · 1948-1950. Αθήνα, Κέδρος, 1975.
 - Μαντατοφόρες. Αθήνα, Κέδρος, 1975.
 - Θυρωρείο. Αθήνα, Κέδρος, 1976.
 - Το μακρινό . Αθήνα, Κέδρος, 1977.
 - Γίγνεσθαι · Προμετωπίδα Γιάννη Τσαρούχη. Αθήνα, Κέδρος, 1977.
 - Το ρόπτρο . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Τα παιδιά της ΚΝΕ. Αθήνα, εκδ. Οδηγητή, 1977.
 - Λοιπόν ; Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Βολιδοσκόπος . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Η Πύλη . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Τροχονόμος . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Τοιχοκολλητής . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Μονεμβασιώτισσες . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Το σώμα και το αίμα. Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Το τερατώδες αριστούργημα . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Φαίδρα . Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Μια πυγολαμπίδα φωτίζει τη νύχτα · Σχέδια Τζένη Δρόσου. Αθήνα, Κέδρος, 1978.
 - Γραφή τυφλού. Αθήνα, Κέδρος, 1979.
 - Μονόχορδα . Αθήνα, Κέδρος, 1980.
 - Πάροδος. Αθήνα, Κέδρος, 1980.
 - Διαφάνεια. Αθήνα, Κέδρος, 1980.
 - Όνειρο καλοκαιρινού μεσημεριού · Σχέδια Τζένη Δρόσου. Αθήνα, Κέδρος, 1981.
 - Τα Ερωτικά . Αθήνα, Κέδρος, 1981.
 - Συντροφικά τραγούδια . Αθήνα, Σύγχρονη Εποχή, 1981.
 - Ιταλικό τρίπτυχο. Αθήνα, Κέδρος, 1982. • Υπόκωφα . Αθήνα, Κέδρος, 1982.
 - Μονοβασία . Αθήνα, Κέδρος, 1982.
 - Αριόστος ο Προσεχτικός αφηγείται στιγμές του βίου του και του ύπνου του (1942-1971). Αθήνα, Κέδρος, 1982.

- Το χορικό των σφουγγαράδων . Αθήνα, Κέδρος, 1983.
- Τειρεσίας . Αθήνα, Κέδρος, 1983.
- Τι παράξενα πράγματα · Μυθιστόρημα (;) . Αθήνα, Κέδρος, 1983.
- Με το σκούνημα του αγκώνα. Αθήνα, Κέδρος, 1984.
- Ταναγραίες . Αθήνα, Κέδρος, 1984.
- Ίσως να'ναι κι έτσι . Αθήνα, Κέδρος, 1985.
- Επινίκια. Αθήνα, Κέδρος, 1984.
- Ο γέροντας με τους χαρταϊτούς . Αθήνα, Κέδρος, 1985.
- Όχι μονάχα για σένα . Αθήνα, Κέδρος, 1985.
- Σφραγισμένα μ' ένα χαμόγελο . Αθήνα, Κέδρος, 1986.
- Λιγοστεύουν οι ερωτήσεις 1-9. Αθήνα, Κέδρος, 1986.
- Ο Αριόστος αρνείται να γίνει Άγιος · Πεζογράφημα. Αθήνα, Κέδρος, 1986.
- Ανταποκρίσεις . Αθήνα, Κέδρος, 1987.
- 3 x 111 Τρίστιχα . Αθήνα, Κέδρος, 1987.

II. Μελέτες

- Μελετήματα· Μαγιακόβσκη - Χικμέτ - Έρενμπουργκ - Ελνάρ - “Μαρτυρίες” - “Θυρωρείο”. Αθήνα, Κέδρος, 1974.

III. Θέατρο

- Πέρα απ' τον ίσκιο των κυπαρισσιών · Επικό δράμα σε τρεις πράξεις - 27 εικόνες. Βουκουρέστι, Πολιτικές και Λογοτεχνικές εκδόσεις, 1958.
- Μια γυναίκα πλάι στη θάλασσα · Δράμα σε τρεις πράξεις. Βουκουρέστι, Πολιτικές και Λογοτεχνικές Εκδόσεις, 1959.

IV. Μεταφράσεις

- Ναζίμ Χικμέτ · Ποιήματα · Μεταφραστής Πέτρος Βελιώτης [= Γιάννης Ρίτσος]. Αθήνα, Σύγχρονα βιβλία, 1953.
- Αλέξη Τολστόη · (διασκευή) · Η γκρινιάρη κατσικά και άλλα ρωσικά λαϊκά παραμύθια · Μετάφραση από τα ρωσικά: Α. Σαραντόπουλου · Διασκευή στα ελληνικά: Πέτρου Βελιώτη [=Γιάννη Ρίτσου]. Αθήνα, Κέδρος, 1956.
- Αλεξάνδρου Μπλοκ · Οι δώδεκα · απόδοση Γιάννη Ρίτσου · Σχέδια και επιμέλεια Τ. Καλμούχου. Αθήνα, Κέδρος, 1957.
- Ανθολογία ρουμανικής ποίησης · Πρόλογος και απόδοση Γιάννη Ρίτσου. Αθήνα, Κέδρος, 1961.
- Αττίλα Γιόζεφ · Ποιήματα · Μετάφραση Νικηφόρου Βρεττάκου, Γιάννη Ρίτσου. Αθήνα, Κέδρος, 1963.
- Βλαντιμίρ Μαγιακόβσκη · Ποιήματα · Πρόλογος και απόδοση Γιάννη Ρίτσου. Αθήνα, Κέδρος, 1964.
- Ντόρα Γκάμπε · Εγώ, η μητέρα μου κι ο κόσμος · Μετάφραση Γιάννη Ρίτσου · Εικόνες Φώτη Φιλιακου. Αθήνα, Κέδρος, 1965.
- Ναζίμ Χικμέτ · Ποιήματα · Πρόλογος και απόδοση Γιάννη Ρίτσου. Αθήνα, Κέδρος, 1966.
- Ηλία Έρενμπουργκ · Το δέντρο · Πρόλογος και απόδοση Γιάννη Ρίτσου. Αθήνα, Κέδρος, 1966.
- Νικόλας Γκιλλιέν · Ο μεγάλος ζωολογικός κήπος · απόδοση Γιάννη Ρίτσου. Αθήνα,

Θεμέλιο, 1966.

- Σεργκέη Γιεσενιν · Ποιήματα · Απόδοση Γιάννη Ρίτσου · Βασισμένη στην κατά λέξη μετάφραση της Κατίνας Ζορμπαλά. Αθήνα, Κέδρος, 1981.
- Φερεϋντούν Φαριάντ · Όνειρα με χαρταετούς και περιστέρια · Απόδοση Γιάννης Ρίτσος. Αθήνα, Κέδρος, 1988.

V. Συγκεντρωτικές εκδόσεις

- Ποιήματα 1930-1960· Τόμος Α΄. Αθήνα, Κέδρος, 1961.**Μελοποιημένα Πο**
- Ποιήματα 1930-1960 · Τόμος Γ΄. Αθήνα, Κέδρος, 1964.
- Ποιήματα 1938-1971 · Τόμος Δ΄. Αθήνα, Κέδρος, 1975.
- Ποιήματα ΙΒ΄. Αθήνα, Κέδρος, 1997.
- Γλυκειά μου Λούλα· επιμέλεια Δέσποινα Γλέζου. Αθήνα, Νέα Σύνορα, 1997 (αλληλογραφία του Γιάννη Ρίτσου με την αδελφή του).

Μελοποιημένα Ποιήματα

Πολλά από τα ποιήματα του Γιάννη Ρίτσου έχουν μελοποιηθεί. Μερικά από αυτά είναι τα εξής:

- Φεγγάρι
- Ο Ντικ
- Αυτά τα κόκκινα σημάδια
- Εδώ το φως
- Πράσινη μέρα
- Κατά τις λάμπεις πέρα
- Δεν κλαίω γι' αυτά που μου 'χεις πάρει
- Αχ συννεφάκι
- Τη ρωμιοςύνη μην την κλαις
- Σκέψου η ζωή
- Λίγα γαρούφαλα
- Τ' άσπρο ξωκλήσι
- Η πιο όμορφη θάλασσα
- Ο τρύγος
- Μνημόσυνο
- Κουβέντα με ένα λουλούδι
- Τραγούδι στα νταμάρια

Πηγές:

<http://www.sansimera.gr/biographies/1065>

https://www.google.com/search?hl=el&site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1242&bih=606&q=%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BF%CF%82&oq=%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B1&gs_l=img.1.0.0l10.2804.4268.0.6868.5.5.0.0.0.160.616.0j5.5.0...0...1ac.1.64.img..0.5.616.1U5bX36h-mM#hl=el&tbm=isch&q=%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82+%CF%81%CE%B9%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82&imgsrc=diLRBET5Z1GFjM%3A

https://www.google.com/search?hl=el&site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1242&bih=606&q=%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BF%CF%82&oq=%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B1&gs_l=img.1.0.0l10.2804.4268.0.6868.5.5.0.0.0.160.616.0j5.5.0...0...1ac.1.64.img..0.5.616.1U5bX36h-mM#hl=el&tbm=isch&q=%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82+%CF%81%CE%B9%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82&imgsrc=diLRBET5Z1GFjM%3A

https://www.google.com/search?hl=el&site=imghp&tbm=isch&q=%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82+%CF%81%CE%B9%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82&imgsrc=V_RyeTDxV3lDBM%3A
https://www.google.com/search?hl=el&site=imghp&tbm=isch&source=hp&biw=1242&bih=606&q=%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B1%CF%86%CE%B9%CE%BF%CF%82&oq=%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%84%CE%B1&gs_l=img.1.0.0l10.2804.4268.0.6868.5.5.0.0.0.160.616.0j5.5.0....0...1ac.1.64.img..0.5.616.1U5bX36h-mM#hl=el&tbm=isch&q=%CE%B3%CE%B9%CE%B1%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82+%CF%81%CE%B9%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82&imgsrc=Xykp4W7SDmwXdM%3A
<http://tvxs.gr/news/san-simera/o-poiitis-kai-epanastatis-giannis-ritsos>
http://www.enallaktikos.gr/img42346_5a28202e7b609dfea1278a0a2b00f683.jpg
http://3lyk-n-smyrn.att.sch.gr/site/ekpai_yliko_files/NEO%20LOGOT%20B%20G%20RISTOS%20RWMIOSUNH.pdf
http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C132/638/4102,18803/index_1_02.html
<http://www.libver.gr/%CE%B3-%CF%81%CE%B9%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%83-%CF%83%CE%BF%CE%BD%CE%B1%CF%84%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%83%CE%B5%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%BF%CF%86%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%83/>
http://www.biblionet.gr/author/8876/%CE%93%CE%B9%CE%AC%CE%BD%CE%BD%CE%B7%CF%82_%CE%A1%CE%AF%CF%84%CF%83%CE%BF%CF%82
<http://www.musicpaper.gr/documents/item/6765-o-giannis-ritsos-diavazei-ti-romiosyni-sto-polytexneio-vinteo>
<https://giannisritsos.wordpress.com/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%85%CE%BC%CE%AD%CF%83%CE%B1/%CE%BC%CE%B5%CE%BB%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1/>
http://users.uoa.gr/~nektar/arts/tributes/giannhs_ritsos/rwmiosynh.htm

